

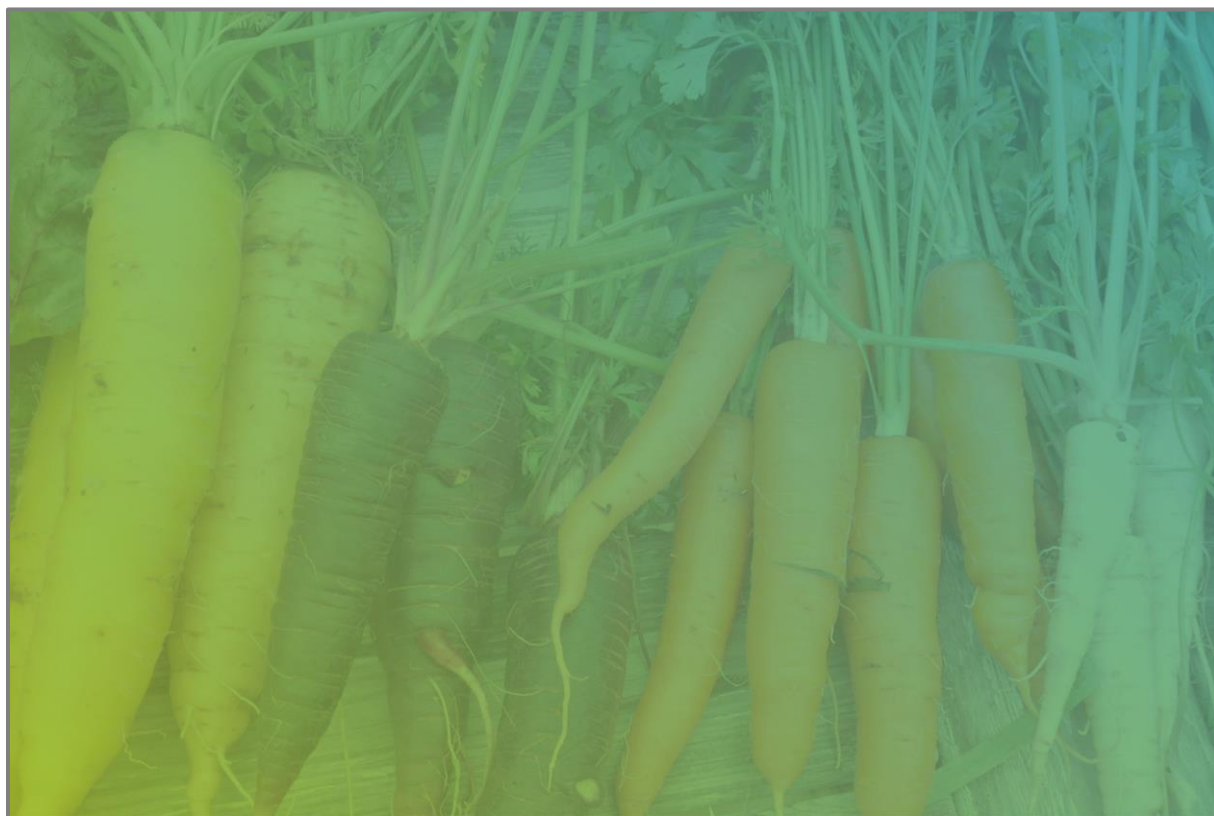

I samarbete med:

MARKNADSKARTLÄGGNING

En inventering av hållbara produkter i Södertäljes livsmedelsbutiker

Den här marknadskartläggningen är en del av projekt MatLust, ett EU-projekt med syfte att stärka den hållbara livsmedelsnäringen i Stockholmsregionen. MatLust erbjuder utvecklingsprogram, nätverk och andra former av kostnadsfritt stöd till små och medelstora livsmedelsföretag.

Mer information: www.matlust.eu, www.facebook.com/projektmatlust

December 2016

Innehållsförteckning

1. Bakgrund och syfte.....	3
1.1 Följande livsmedel har ingått i inventeringen.....	3
1.2 Urval av butiker.....	4
2. Resultat.....	5
2.1 Skyltning av de ekologiska produkterna i hyllorna.....	5
2.2 Miljöcertifiering.....	8
2.3 Totalt utbud av ekologiskt i respektive butik.....	9
3. Sammanställning av fyra produktkategorier.....	15
3.1 Produktkategori 1: Ekologisk frukt & grönt.....	15
3.2 Produktkategori 2: Ekologiskt kött och chark.....	19
3.3 Produktkategori 3: Ekologiska mjölk-, ägg- och mejeriprodukter.....	23
3.4 Produktkategori 4: Fairtrade.....	26
4. Summering av resultatet.....	30
5. Diskussion/analys.....	32
5.1 Ökat utbud av ekologiskt och Fairtrade i Södertäljes butiker.....	32
5.2 Skyltning och hyllmärkning.....	33
5.3 Att våga ta eko-steget.....	33
5.4 Utbudet varierar i olika bostadsområden.....	33
5.5 Faktorer som kan påverka resultatet.....	34
Bilaga: Miljö- och etikmärkingar på livsmedel.....	35

1. Bakgrund och syfte

EU-projektet MatLust har som syfte att stärka den hållbara livsmedelsnäringen i Stockholmsregionen. Med anledning av MatLusts uppdrag och ett ökat konsumentintresse för hållbara livsmedel genomför MatLust i samarbete med den ideella föreningen Ekomatcentrum en marknadsaktivitet riktad mot utvalda livsmedelsbutiker i Stockholms län.

Målet med marknadsaktiviteten är att undersöka utbudet av miljömärkta livsmedel genom butiksinventering. Inventeringen är begränsad till 42 vanliga livsmedelsprodukter som bör finnas som ekologiska, Fairtrade- eller MSC-märkta alternativ i de flesta butiker. Fem av produkterna inventerades även utifrån Fairtrade-märkning: banan, choklad, kaffe, te och socker. Lax och torsk inventerades efter ekologisk eller MSC märkning. För resterande produkter kontrollerades enbart den ekologiska märkningen. Även antal varianter av de utvalda produkterna inventerades. Exempelvis räknades för mjölk alla fetthalter och varumärken samt olika typer av mjölk som exempelvis laktosfri mjölk och lättemjolk.

Genom att kartlägga butikernas utbud av miljömärkta livsmedel vill MatLust lyfta fram och uppmärksamma butiker med ett stort utbud av dessa. MatLust vill inspirera och motivera fler butiker att utöka sitt sortiment av miljömärkta livsmedel. Resultatet av inventeringen kommer att kommuniceras i pressmeddelanden, nyhetsbrev och sociala medier.

1.1 Följande livsmedel har ingått i inventeringen

Cerealer	Banan	Lammkött
Mjukt bröd	Frysta bär	Fläskkött
Knäckebröd	Frysta grönsaker	Kyckling
Vetemjöl		Korv
Müsli	Kolonial	Köttpålugg (inkl. leverpastej)
Välling & gröt för barn	Kaffe	
	Te	Mjök och mejeri
Fisk	Pasta	Mjök
Lax, färsk, fryst, oförädlad	Oliver	Yoghurt, fil
Torsk, färsk, fryst, oförädlad	Olivolja	Smör, smörgåsmargarin
	Rapsolja	Hårdost
Frukt och grönt	Tomater, konserverade	Ägg
Potatis	Juice, färsk och koncentrat	Glass
Morötter	Röda linser	
Lök	Ris	Fairtrade
Tomat	Socker	Banan
Sallat	Choklad	Choklad
Gurka		Kaffe
Paprika	Kött och chark	Socker
Äpple	Nötkött	Te

Enbart de varor som fanns i butiken vid inventeringstillfället räknades, det innebär att om en vara var tillfälligt slut ingick den inte i inventeringen.

1.2 Urval av butiker

I samarbete med MatLust valdes 30 livsmedelsbutiker ut i Södertälje kommun att ingå i marknadskartläggningen. Butikerna har ett fullgott sortiment och en huvudsaklig verksamhet att sälja livsmedel. Det innebär att inga bensinmackar, som är kombinerade livsmedelsbutiker, finns med i inventeringen.

Inventerade butiker

Coop Konsum Folkparken	ICA Nära Orren	Reko Ekologisk Mat och Hälsa
Stora Coop Södertälje (<i>f.d. Coop Forum Genetaleden</i>)	ICA Supermarket Järna	Ronnas Livs
Coop Konsum Hölö	ICA Supermarket Kringlan	Handlarn Rosé
Coop Järna	ICA Supermarket Weda	Saltå Kvarn Järna
Coop Konsum Södertälje C	Lidl Södertälje	Tempo Fornhöjden
Grusåsens Livs	Marbens Livs	Tempo Linas Livs
Hemköp Ellbe Livs	Matcenter i Hovsjö	Tempo Pershagen
ICA Nära Enhörna	Maxi ICA Stormarknad	Willys Södertälje Hamn
ICA Nära Jätten	Mega Market Geneta	Willys Södertälje Weda
ICA Nära Östertälje	Netto Södertälje	
	Nibble Handelsträdgård	

Med hållbara livsmedel avser vi, i denna undersökning, livsmedel märkta med något eller några av nedanstående märkningar. För mer information om miljömärkningar på livsmedel, se bilagan på sida 35.

Inventeringen genomfördes i oktober 2016 av Mimi Dekker och Eva Fröman från Ekomatcentrum på uppdrag av projekt MatLust.

Har du specifika frågor kring denna inventering och rapport, kontakta Eva Fröman (eva@ekomatcentrum.se, 070-779 59 90) eller Mimi Dekker (mimi@ekomatcentrum.se, 076-277 00 30) på Ekomatcentrum.

Har du frågor kring marknadskartläggningen i stort eller EU-projektet MatLust, kontakta Daniel Dworetsky, projektkoordinator (08-5230 4805, daniel.dworetsky@sodertalje.se).

2.Resultat

2.1 Skyltning av de ekologiska produkterna i hyllorna

Hur man skyltar och var man skyltar i en butik är viktigt för att sätta fokus på ett livsmedel eller en livsmedelsgrupp. En tydlig grön fräsch skyltning i och kring hyllan vid den ekologiska produktgruppen kött underlättar för den miljömedvetna konsumenten att hitta det ekologiska utbudet. Även tydliga stora gröna skyltar vid varje livsmedelsprodukt underlättar för konsumenten som söker ekologiskt i butiken.

Exempel på bra skyltning och information i kötthyllan på Willys. Rent, fräscht och tydligt.

Exempel på mindre bra skyltning och produktinformation i grönsakshyllan. Visserligen står det EKO men kunden associerar röda skyltar till lågpris snarare än ekologiskt.

Butikens namn:	Hur är exponeringen av de ekologiska produkterna i hyllan?
Stora Coop Södertälje	Bra
Coop Konsum Folkparken	Bra
Coop Konsum Hölö	Bra
Coop Konsum Järna	Bra
Coop Konsum Södertälje Centrum	Bra
Grusåsens livs	Dålig
Handlarn Rosé	Dålig
Hemköp Ellbe Livs	Varken bra eller dålig
ICA Nära Enhörna	Bra
ICA Nära Jätten	Bra
ICA Nära Orren	Bra
ICA Nära Östertälje	Varken bra eller dålig
ICA Supermarket Järna	Bra
ICA Supermarket Kringlan	Varken bra eller dålig
ICA Supermarket Weda	Bra
Lidl Södertälje	Varken bra eller dålig
Marbens livs	Dålig
Matcenter i Hovsjö	Dålig
Maxi ICA Stormarknad Södertälje	Bra
Mega Market Geneta	Dålig
Netto Södertälje	Bra
Nibble Handelsträdgård	*
Reko Ekologisk Mat och Hälsa	*
Ronnas Livs	Dålig
Saltå Kvarn Järna	*
Tempo Fornhöjden	Varken bra eller dålig
Tempo Linas livs	Dålig
Tempo Pershagen	Dålig
Willys Södertälje Hamn	Mycket bra
Willys Södertälje Weda	Mycket bra

Tabell 1. Klassning av hyllmärkning av ekologiska och Fairtrade-märkta produkter.

* Nibble handelsträdgård, Reko Ekologisk Mat och Hälsa och Saltå Kvarn Järna är exkluderade då deras sortiment uteslutande består av ekologiska livsmedelsprodukter.

De tre butiker som enbart sålde ekologiska livsmedel (Nibble Handelsträdgård, Reko Ekologisk Mat och Hälsa och Saltå Kvarn Järna) är inte inkluderade i hyllmärkningen eftersom vägledning till ekologiska produkter är överflödig. Av de resterande 27 butikerna klassade vi två som *Mycket bra* och 13 som *Bra*. *Mycket bra* är när hyllmärkningen alltid är tydlig och korrekt och alla ekoprodukter har en tydlig hyllmärkning. *Bra* är när allt är nästan rätt, d.v.s. när endast några få produkter är felplacerade och skyltning och produkt inte är överensstämmande. Bägge Willys-butikerna hade den bästa hyllmärkningen. De har stora och tydliga hyllmärkningar i grönt. Alla Coop-butikerna hade *Bra* skyltning liksom fem av ICA-butikerna och Netto-butiken. Några ICA-butiker, liksom några av de andra butikerna, hade mycket små och oansenliga ekomärkningar, t.ex. en liten eko-symbol vid priset. Dessa märkningar kan vara svåra att se för konsumenter som letar ekologiska produkter.

Varken bra eller dålig är butiker där det finns potential till förbättring med små insatser.

Butiker som vi klassat med *Dålig* hyllskyltning är de som har felskyltat (t.ex. ekologiska skyltar vid oekologiska produkter), otydligt skylttat, eller inte skylttat alls. Där får konsumenterna lägga en hel del möda på att hitta ekoutbudet även om det i vissa fall finns ett stort utbud i butiken. Butikerna är ofta röriga och hyllorna överfyllda med produkter.

Vi rekommenderar dessa butiker att se över sin hyllmärkning för att underlätta för konsumenterna att hitta rätt.

Ovan: Exempel på bra och tydlig hyllmärkning i grönsakskylen. Rött kontra grönt och stora tydliga skyltar.

Flera butiker hade en dålig hyllmärkning. Ibland saknades tydlig ekomärkning helt och det fanns ingen grön färg i själva märkningen. I en butik var texten på hyllmärkningen så liten att man måste ha glasögon för att kunna läsa ordet EKO. Om det ekologiska livsmedlet inte redan har en ekologisk förpackningsimage så kan det vara mycket svårt att upptäcka den i hyllan. Ett annat vanligt fel är att det finns oekologiska produkter på hyllor märkta med ekologiskt.

I denna butik syns inte EKO-märkningen på hylletiketten för den som har lite sämre syn. Ekologiska produkter som har en otydlig EKO-image kan då lätt uppfattas som oekologiska.

Några av Coops butiker hade brister i skyltning, kanske p.g.a. det omfattande ekosortimentet. Andra butiker hade ett begränsat ekologiskt sortiment och bristande hyllmärkning. Vi fick trots tränade eko-ögon leta med ljus och lykta efter det ekologiska sortimentet i dessa butiker.

2.2 Miljöcertifiering

Alla Coops butiker var KRAV-certifierade och bägge Willys-butikerna hade "Bra Miljöval". En ICA-butik var Svanen-märkt.

2.3 Totalt utbud av ekologiskt i respektive butik

Butikens namn:	2016- okt.	2016- juni.	Ökning i %	Totalt antal livsmedelsartiklar	% ekologiskt
Reko Ekologisk Mat och Hälsa	512	373	37	1 500	99%
Stora Coop Södertälje	461	380	21		
Coop Konsum Järna	433	354	22	8 000/1461 ekoartiklar	39,40%
Maxi ICA Stormarknad Södertälje	399	371	8		
Nibble Handelsträdgård	360	331	9	990	99%
Coop Konsum Folkparken	285	262	9	7 000	13%
ICA Supermarket Weda	273	225	21	7 500/1400-1500 ekoartiklar	
Coop Konsum Södertälje Centrum	266	227	17		9%
ICA Supermarket Järna	263	253	4	7 800/936 ekoartiklar	6,50%
Willys Södertälje Hamn	257	236	9	10 000	
Willys Södertälje Weda	236	209	13		
Hemköp Ellbe Livs	169	147	15		
ICA Nära Östertälje	165	151	9		
ICA Supermarket Kringlan	152	142	7		
Coop Konsum Hölö	148	120	23		
ICA Nära Enhörna	136	104	31	5 000-6 000	
ICA Nära Orren	121	80	51		
ICA Nära Jätten	121	86	41	9 000	
Saltå Kvarn Järna	81	87	-7		100%
Tempo Fornhöjden	55		-	Ny i inventeringen	
Lidl Södertälje	52	29	79	1 800	
Tempo Linas livs	49	48	2		
Tempo Pershagen	49	57	-14		
Ronnas Livs	38	43	-12	7 000	
Matcenter i Hovsjö	32	21	52	10 000	
Netto Södertälje	28	23	22	2 500	
Grusåsens livs	14	3	367		
Mega Market Geneta	7	7	0		
Marbens livs	3	1	200		
Handlarn Rosé	3	3	0	1 000	
Coop Nära Erikshäll		91		Stängt	
Totalt inkl. choklad, socker & 2 butiker	5168	4464	16%		
Totalt exkl. choklad, socker & 2 butiker	4783	4373	9%		

Tabell 2. Resultat av eko-inventering i juni och oktober 2016 i livsmedelsbutiker i Södertälje.

Vi inventerade 30 livsmedelsbutiker i oktober 2016 i Södertälje kommun. Samma antal butiker som vid inventeringen i juni 2016. En butik hade stängt sedan förra inventeringen i juni, Coop Konsum Erikshäll, och en butik hade tillkommit, Tempo Fornhöjden.

Totalt räknade vi till 5 168 ekologiska artiklar av 42 utvalda produktgrupper vid inventeringen i oktober. Det var 16 % mer än vid inventeringen i juni 2016 då totala antalet var 4 464. Men i juni inventerade vi bara 40 utvalda produktgrupper. Två produktgrupper har tillkommit i inventeringen i oktober, socker och choklad. Om vi bortser från stängd och tillkommen butik samt att antalet produktgrupper ökat från 40 till 42 har utbudet ökat med 16 %. Justerat för

de två butikerna samt för de tillkomna produkterna är den totala ökningen 9 %. Alla butiker utom tre har ökat eller behållit sitt utbud av ekologiskt sedan första inventeringen i juni 2016.

Reko Ekologisk Mat och Hälsa hade det största utbudet av de inventerade artiklarna, 512 varianter. Näst flest varianter hade Coop Forum Geneteleden med 461. Coop Forum Geneteleden hade dessutom en butikstäckning på 100 %, d.v.s. alla de utvalda ekologiska livsmedlen fanns i butiken vid inventeringstillfället (se vidare på sida 14).

På Reko Ekologisk Mat och Hälsa var 99 % av det totala antalet livsmedel i butiken ekologiska men de hade inget kött och chark. Butikstäckningen var därför lägre, 74 %. Reko Ekologisk Mat och Hälsa hade det största ekologiska utbudet av te och choklad, en fjärdedel av de räknade artiklarna var te eller chokladkakor.

Coop Konsum Järna hade 433 artiklar av de 42 inventerade produkterna, 100 % i butikstäckning och dessutom var andelen ekologiska artiklar av det totala antalet artiklar i butiken drygt 39 %.

Störst procentuell ökning hade den lilla kvartersbutiken, Grusåsens livs, som ökade med 367 %, från 3 till 14 artiklar. Näst störst procentuell ökning hade Marbens livs som gick från 1 till 3 produkter, vilket motsvarar 200 %. Det kan tyckas vara stora ökningarna, men är från en låg nivå. Dock visar det att även de små kvartersbutikerna har intresse av att öka sitt utbud av ekologiskt och med ett begränsat sortiment så gör varje enskild ekologisk produkt stor skillnad.

Andra mycket bra resultat kan vi notera från Lidl Södertälje som ökade sitt ekologiska utbud med 79 %. Matcenter i Hovsjö ökade med 52 % och ICA Nära Orren med 51 %.

Förändring av det ekologiska utbudet i butikerna från juni till oktober 2016

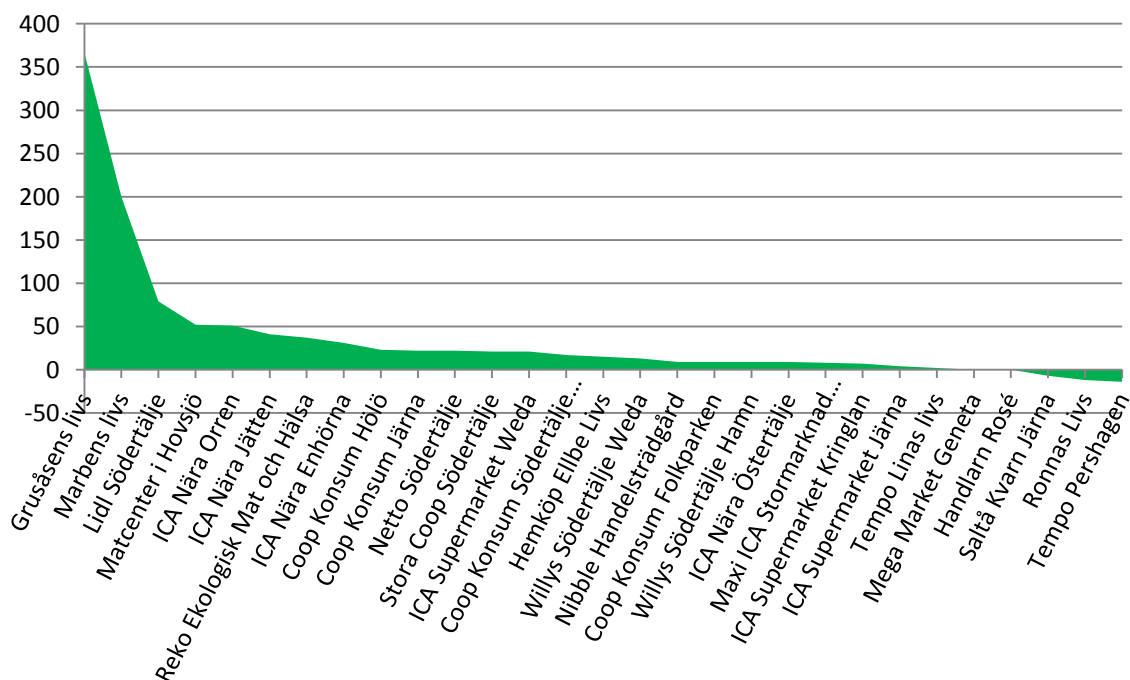

Diagram 1. Förändring av utbud av ekologiskt i procent redovisat per butik, juni-oktober 2016.

Totalt utbud av ekologiskt i respektive butik, juni och oktober 2016

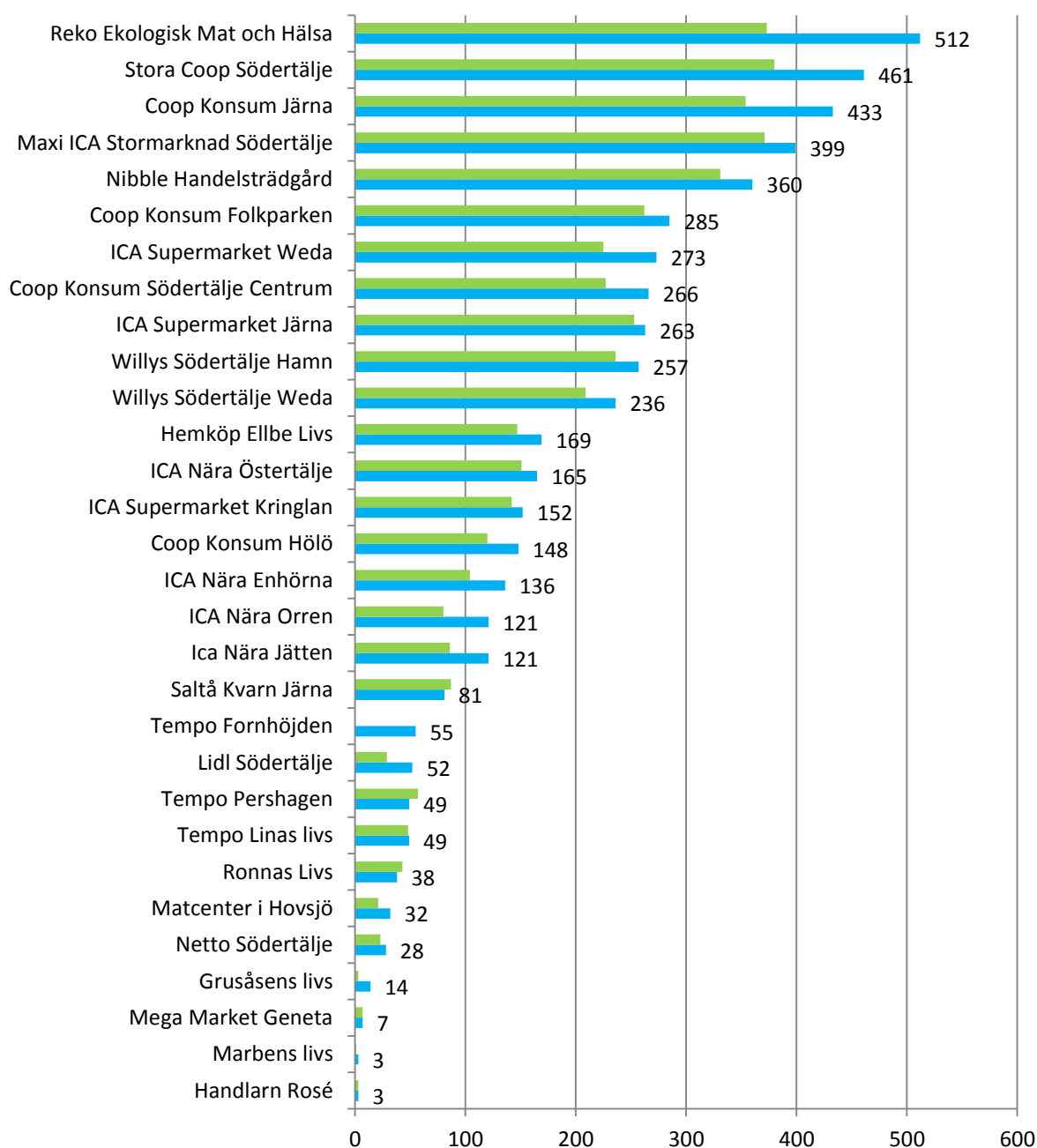

Diagram 2. Totalt utbud (antal artiklar) av 42 inventerade ekologiska produkter i respektive butik. Den gröna stapeln avser junimätningen, och den blå stapeln avser oktobermätningen.

Totalt utbud av respektive inventerad produktgrupp

Coop Forum Geneteleden stod för det bredaste utbudet i samtliga livsmedelsgrupper. Där fanns i princip allt för en ekointresserad konsument. Tätt följt av Coop Konsum i Järna som trots sin mindre storlek hade nästan lika stort och brett utbud som Coop Forum Geneteleden. Reko Ekologisk Mat och Hälsa hade flest produkter totalt sett men saknade kött och chark liksom en bredd på mjölk- och mejeriprodukter.

Utbudet av ekologiskt ökade med 9 % sedan inventeringen i juni. Störst var utbudet av te som fanns i totalt 622 varianter i 22 av butikerna och utgjorde totalt 12 % av de inventerade ekologiska livsmedelsprodukterna.

Utbudet av ekologiskt har ökat med 9 % sedan inventeringen i juni.

Pasta, kaffe och juice är, liksom vid den första inventeringen, produkter där det fanns stor variation och valmöjlighet. Sämst var utbudet av lammkött, lax och gurka. Långt ner på listan hamnar även banan, morot och röda linser. Gurka och banan brukar inte saluföras i så många varianter vilket förklarar att bredden på utbudet är begränsat för dessa livsmedel.

Utbudet av knäckebröd var större än i juni. Det har ökat med 30 % sedan förra inventeringen. Flera nya sorter fanns på hyllorna. T.ex. har Wasa kommit med ett ekologiskt knäckebröd som fanns i en handfull butiker vid inventeringstillfället i oktober.

Utbudet av det mjuka brödet hade tyvärr minskat med 4 % sedan juni-inventeringen. Förmodligen var det bara en tillfällig svacka då det totala utbudet av mjukt ekologiskt bröd ökat kraftigt på den svenska marknaden under 2016.

Välling och gröt för de minsta har ökat något i utbudet. Men tyvärr har dessa produkter inte den butikstäckning som man skulle önska. Endast 43 % av butikerna erbjöd välling och gröt för de minsta barnen i ekologisk tappning. Här skulle en butikstäckning på 100 % vara önskvärd.

Endast 43 % av butikerna erbjöd ekologisk välling och gröt för de minsta barnen.

Ekologisk barnmat i burk fanns däremot i flera ekologiska varianter i de flesta butikerna.

Den största procentuella ökningen sedan inventeringen i juni fanns på müsli som ökat med 31 % på butikshyllorna. Pasta var den produkt som ökat näst mest, 23 % sedan förra inventeringen. Det fanns ett brett utbud av pasta i många av butikerna. Det kan vara så att om man vill satsa på ekologiskt så är pastan ett säkert kort, merpriset för ekologiskt är förhållandevis lågt och hållbarheten är lång. Risken för att pastan ska bli en hyllvärmare är inte så stor. Andra kolonialprodukter med lång hållbarhet som ris och konserverade tomater fanns det också ett bra utbud av. Även kaffe har ökat stort sedan förra inventeringen, 19 %.

Butiker som precis börjat med ekologiskt satsar gärna på produkter med lång hållbarhet som t.ex. kaffe, te, pasta och konserver. De ekologiska färskvarorna begränsas ofta till mjölk- och fil-produkter. Grönsaker och frukt är de mer försiktiga med. Dessa produkter har kort hållbarhet och butikerna vågar inte chansa på att kunderna ska hinna upptäcka att de saluför dessa känsliga ekologiska produkter.

Totalt utbud av 42 utvalda ekologiska produkter i juni och oktober

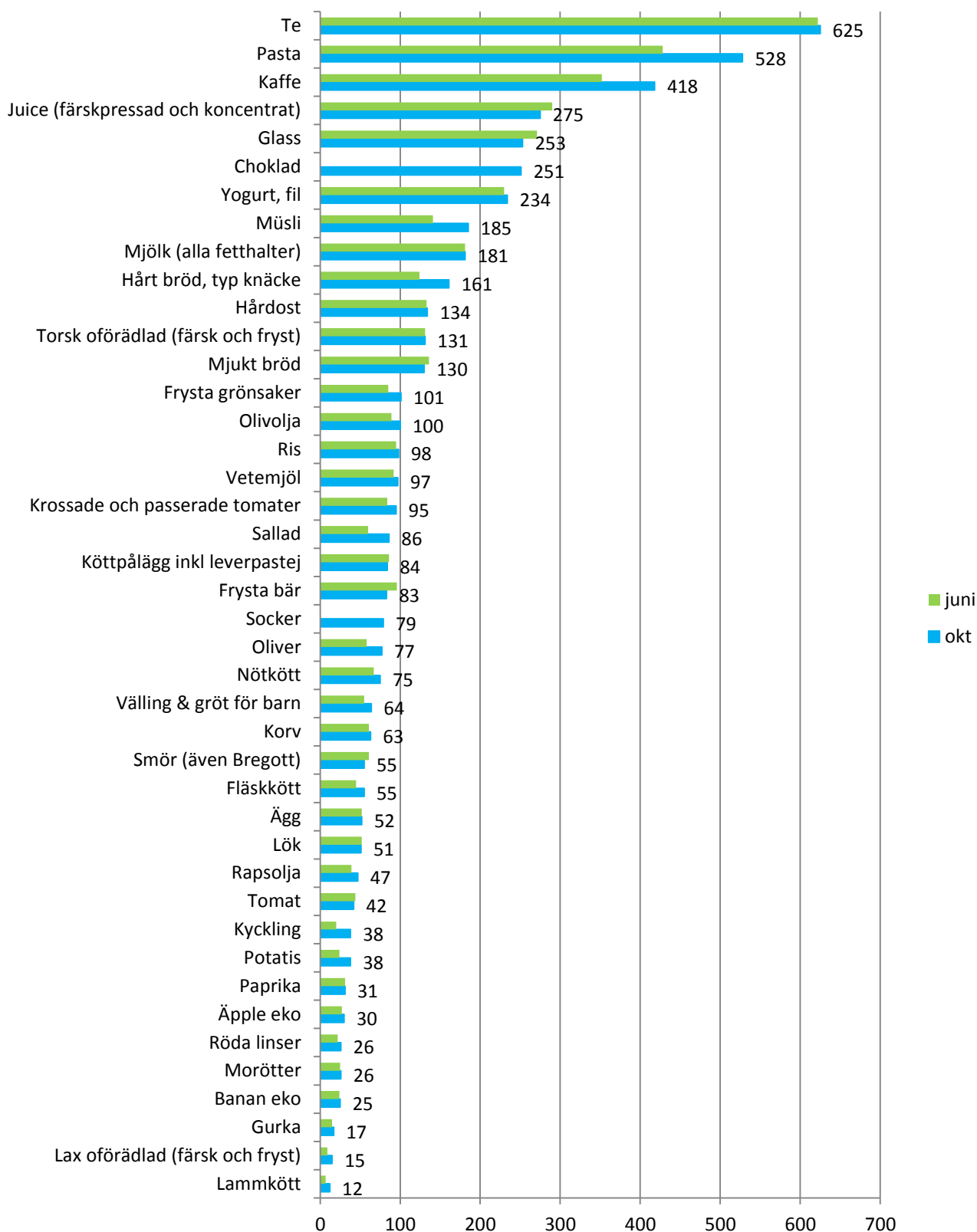

Diagram 3. Totalt utbud (antal artiklar) av 42 inventerade ekologiska livsmedel i Södertäljes butiker i juni respektive oktober 2016.

Andel butiker som saluförde de utvalda produkterna

Många av de inventerade produkterna fanns i en majoritet av de inventerade livsmedelsbutikerna. Bäst representerat var pasta som fanns i 93 % av butikerna. Även müsli och yoghurt/fil produkter fanns väl representerat i 90 % av de 30 inventerade butikerna. Endast tre butiker saknade ekologisk yoghurt eller fil. Mjölk, kaffe och glass fanns i 87 % av livsmedelsbutikerna.

De produkter som fanns i färre än 43 % av butikerna var välling och gröt för de minsta barnen, lax, kyckling och lammkött. Köttprodukter var sämst representerat. Ingen av köttprodukterna hade högre butikstäckning än 53 %.

Ingen av köttprodukterna hade högre butikstäckning än 53 %.

Den sammantagna butikstäckningen visar hur stor andel av de ekologiska livsmedelsprodukterna som i snitt fanns i Södertäljes livsmedelsbutiker vid inventeringstillfället. I Södertälje var täckningsgraden 66 % (jämfört med 65% vid inventeringen i juni). Det innebär att i varje butik fanns i snitt 28 av de 42 inventerade ekologiska livsmedelsprodukterna representerade vid inventeringstillfället.

Butikstäckning 42 utvalda ekologiska produkter redovisat per produkt

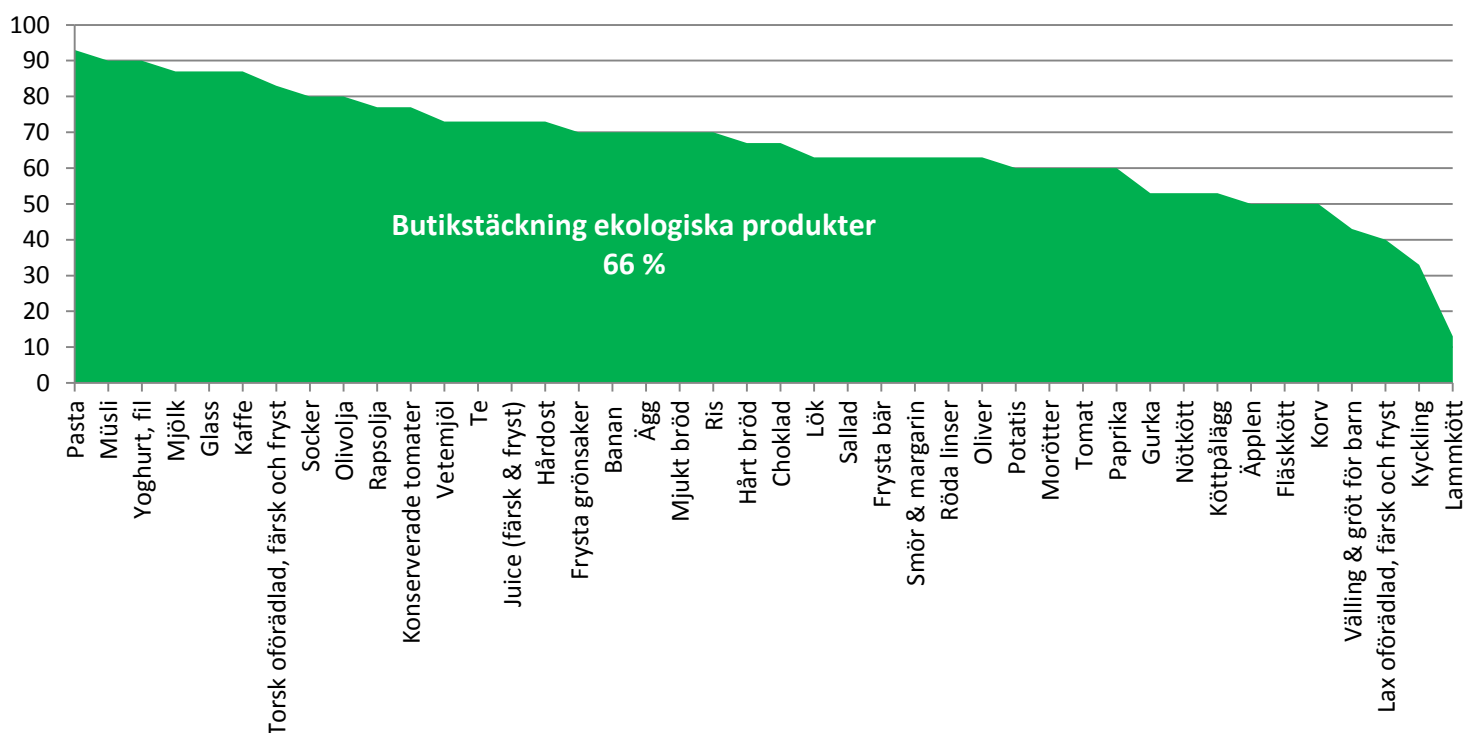

Diagram 4. Butikstäckning redovisad per produkt. Procentuell andel butiker som saluförde de inventerade ekologiska livsmedlen i Södertälje i oktober 2016.

Butikstäckning 42 utvalda ekologiska produkter per butik

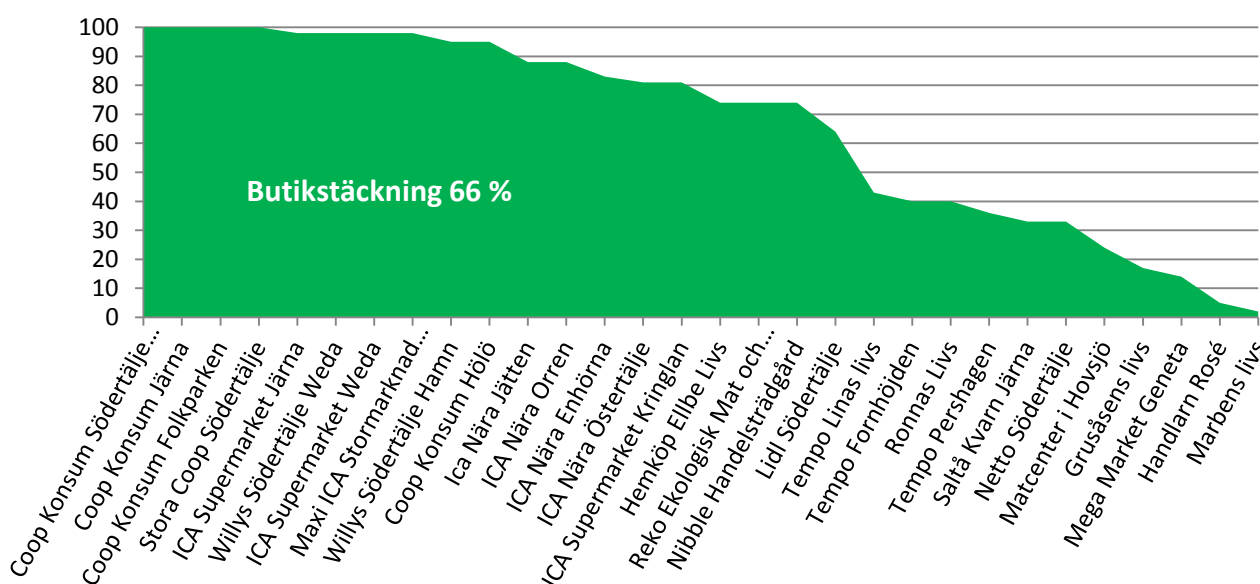

Diagram 5. Butikstäckning redovisad per butik. Procentuell andel av de 42 inventerade ekologiska produkterna i varje enskild butik i Södertälje i oktober 2016.

Den totala genomsnittliga butikstäckningen för alla 30 butiker var 66 %, en procentenhet mer än vid förra inventeringen i juni. Full butikstäckning hade fyra av de 30 inventerade butikerna, alla tillhörande Coop. Lika många butiker saknade bara en av de 42 produkterna. Hela 60 % av butikerna hade åtminstone 70 % av de 42 inventerade produkterna. 36 % av butikerna hade 40 % eller färre av de inventerade produkterna. I den kategorin fanns bl.a. specialbutiken Saltå kvarn som av naturliga skäl har ett begränsat utbud då de nästan bara säljer sina egna produkter i sin butik.

3. Sammanställning av fyra produktkategorier

Här redovisar vi fyra produktkategorier mer utförligt: frukt och grönt, kött och chark, mjölk och mejeri samt Fairtrade-märkta produkter. För varje kategori finns en sammanställning av totalt antal inventerade produkter, dels i en tabell, dels i ett diagram. Därefter finns en sammanställning av huruvida butiken hade varan i sitt sortiment eller ej.

3.1 Produktkategori 1: Ekologisk frukt & grönt

Totalt fanns 314 varianter av de 9 inventerade ekologiska frukt- och grönsaksprodukterna i Södertäljes livsmedelsbutiker. Den produkt som det fanns flest antal artiklar av var sallat, totalt fanns 77 varianter. ICA Supermarket Weda och Maxi ICA Stormarknad hade 9 varianter av sallat vardera. Sämst var utbudet av banan och gurka. Endast en butik hade två varianter av gurka. Banan fanns i två varianter i några av butikerna. Åtta butiker hade inga ekologiska grönsaker alls, en hade en enda och ytterligare en hade två ekologiska grönsaker.

Störst utbud av ekologiska grönsaker hade Maxi ICA Stormarknad med 28 varianter, Coop Konsum i Järna med 27 varianter och Stora Coop Södertälje med 26 varianter.

Totalt utbud av 9 utvalda ekologiska frukter och grönsaker

Butikens namn:	Po- tatis	Mo- rötter	Lök	To- mat	Sallad	Gurka	Pap- rika	Äpple	Ba- nan	Totalt
Maxi ICA Stormarknad Södertälje	2	1	4	6	9	1	2	2	1	28
Coop Konsum Järna	3	3	3	3	7	1	2	3	2	27
Stora Coop Södertälje	3	3	3	3	7	1	3	2	1	26
ICA Supermarket Weda	2	1	3	4	9	1	2	2	1	25
Reko Ekologisk Mat och Hälsa	4	2	3	2	5	1	1	3	2	23
ICA Supermarket Järna	2	1	4	3	5	1	2	2	1	21
Coop Konsum Folkparken	2	2	3	2	3	1	4	1	2	20
Willys Södertälje Hamn	1	1	3	3	7	1	2	0	1	19
ICA Nära Östertälje	3	1	3	2	4	1	1	2	1	18
Coop Konsum Södertälje C	1	3	2	2	4	1	2	2	1	18
Willys Södertälje Weda	2	1	3	2	6	1	1	1	1	18
Nibble Handelsträdgård	2	1	4	2	4	2	0	2	1	18
Coop Konsum Hölö	3	1	3	2	2	1	1	2	2	17
ICA Nära Enhörna	4	1	3	2	2	0	2	0	1	15
Lidl Södertälje	1	1	1	1	4	1	1	2	1	13
ICA Nära Jätten	1	1	2	1	2	1	1	2	1	12
ICA Nära Orren	1	1	2	1	2	1	1	2	1	12
ICA Supermarket Kringlan	0	1	0	1	3	0	2	0	1	8
Hemköp Ellbe Livs	1	0	1	0	0	0	1	0	1	4
Netto Södertälje	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2
Tempo Pershagen	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Saltå Kvarn Järna	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Tempo Fornhöjden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Marbens livs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Matcenter i Hovsjö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ronnas Livs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Handlarn Rosé	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tempo Linas livs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mega Market Geneta	0	0	0	0	0	0	0	0		0
Grusåsens livs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	36	24	46	38	77	15	28	28	22	314

Tabell 3. Utbud av ekologiska frukter och grönsaker i respektive livsmedelsbutik.

Totalt utbud av 9 utvalda ekologiska frukter och grönsaker

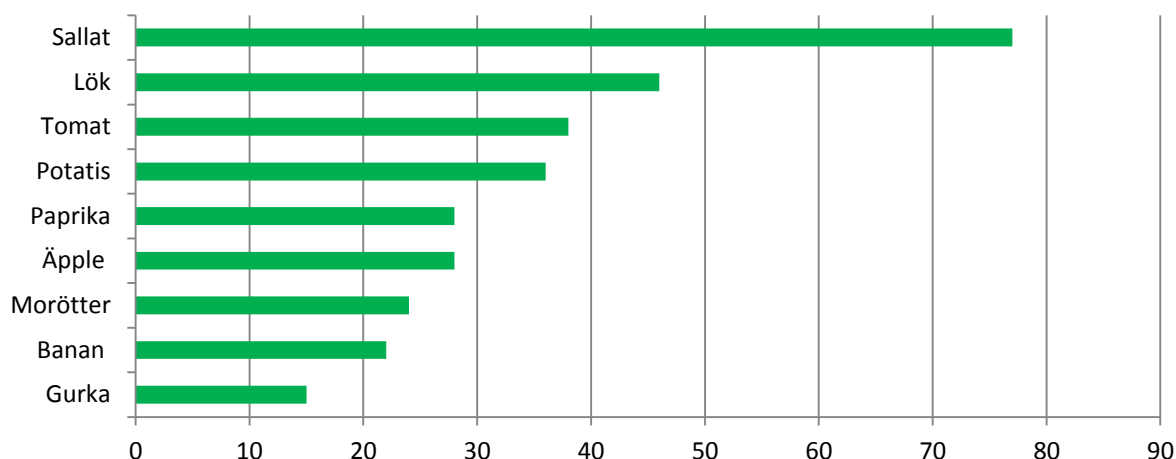

Diagram 6. Totalt utbud av inventerade ekologiska grönsaker och frukter.

Butikstäckning ekologisk frukt och grönt

Tabellen på nästa sida är en sammanställning av huruvida butiken hade varan i sitt sortiment eller inte. En 1:a representerar att varan fanns vid inventeringstillfället och en 0:a att varan ej fanns i butiken.

Vanligast förekommande var ekologisk banan som fanns i 70 % av butikerna.

Vanligast förekommande produkt var ekologisk banan som fanns i 21 st (70 %) av butikerna. Minst vanligt förekommande var äpple och gurka. Ekologisk potatis, morot och tomat fanns enbart i 60 % av butikerna. Den sammanlagda butikstäckningen för frukt och grönsaker i samtliga 30 inventerade butiker var 60 %, en procentenhet lägre än vid juni-inventeringen.

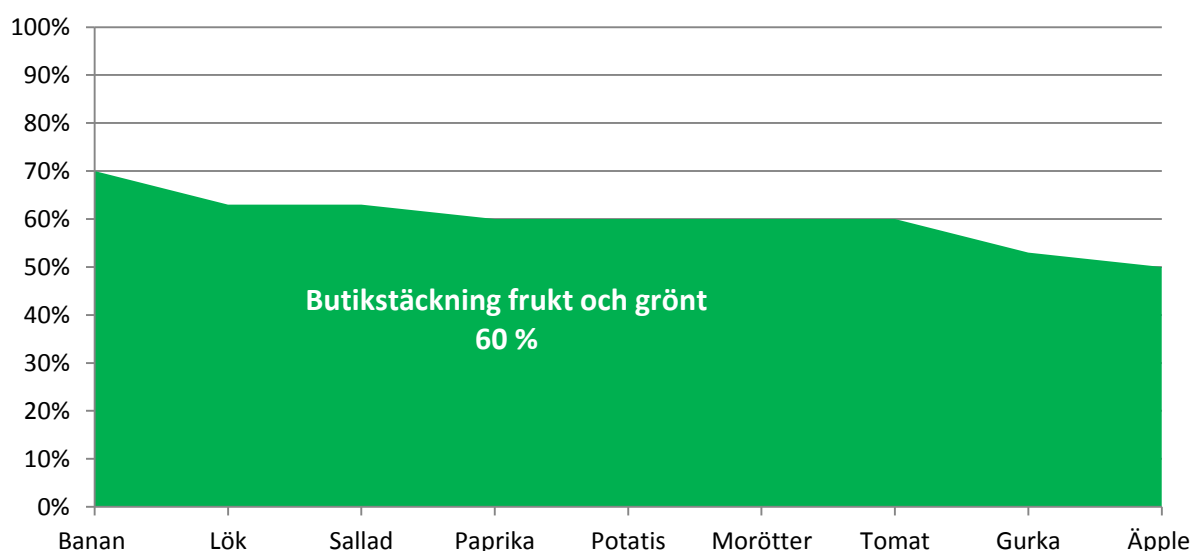

Diagram 7. Butikstäckning frukt och grönt per inventerad produkt.

14 butiker – ICA Nära Jätten, ICA Nära Östertälje, Coop Konsum Hölö, Coop Konsum Södertälje Centrum, ICA Nära Orren, Coop Konsum Järna, Reko Ekologisk Mat och Hälsa, ICA Supermarket Järna, Coop Konsum Folkparken, Willys Södertälje Weda, ICA

Supermarket Weda, Lidl Södertälje, Maxi ICA Stormarknad Södertälje och Stora Coop Södertälje – hade samtliga inventerade frukt- och grönsaksprodukter i sitt sortiment vid inventeringstillfället.

I juni var det färre, 11 butiker, som hade 100 % av de inventerade frukterna och grönsakerna. Det innebär att butikstäckningen har ökat i några butiker. Åtta av butikerna hade ingen av de nio produkterna i sitt sortiment vid inventeringen.

Butikstäckning: utbud av nio utvalda ekologiska frukt- och gröntprodukter

Butikens namn:	Potatis	Mo-rötter	Lök	To-mat	Sallad	Gurka	Pap-rika	Äpple	Ba-nan	%
ICA Nära Jätten	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
ICA Nära Östertälje	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
Coop Konsum Hölö	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
Coop Konsum Södertälje C	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
ICA Nära Orren	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
Coop Konsum Järna	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
Reko Ekologisk Mat och Hälsa	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
ICA Supermarket Järna	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
Coop Konsum Folkparken	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
Willys Södertälje Weda	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
ICA Supermarket Weda	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
Lidl Södertälje	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
Maxi ICA Stormarknad Södertälje	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
Stora Coop Södertälje	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
Willys Södertälje Hamn	1	1	1	1	1	1	1	0	1	89
Nibble Handelsträdgård	1	1	1	1	1	1	0	1	1	89
ICA Nära Enhörna	1	1	1	1	1	0	1	0	1	78
ICA Supermarket Kringlan	0	1	0	1	1	0	1	0	1	56
Hemköp Ellbe Livs	1	0	1	0	0	0	1	0	1	44
Netto Södertälje	0	0	0	0	1	0	0	0	1	22
Tempo Pershagen	0	0	0	0	0	0	0	0	1	11
Saltå Kvarn Järna	0	0	1	0	0	0	0	0	0	11
Grusåsens livs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tempo Fornhöjden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Marbens livs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Matcenter i Hovsjö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ronnas Livs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Handlarn Rosé	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tempo Linas livs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mega Market Geneta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	18	18	19	18	19	16	18	15	21	60%

Tabell 4. Butikstäckning, utbud av ekologisk frukt och grönt i respektive livsmedelsbutik.

Butikstäckning: utbud av nio ekologiska frukt- och gröntprodukter per inventerad butik

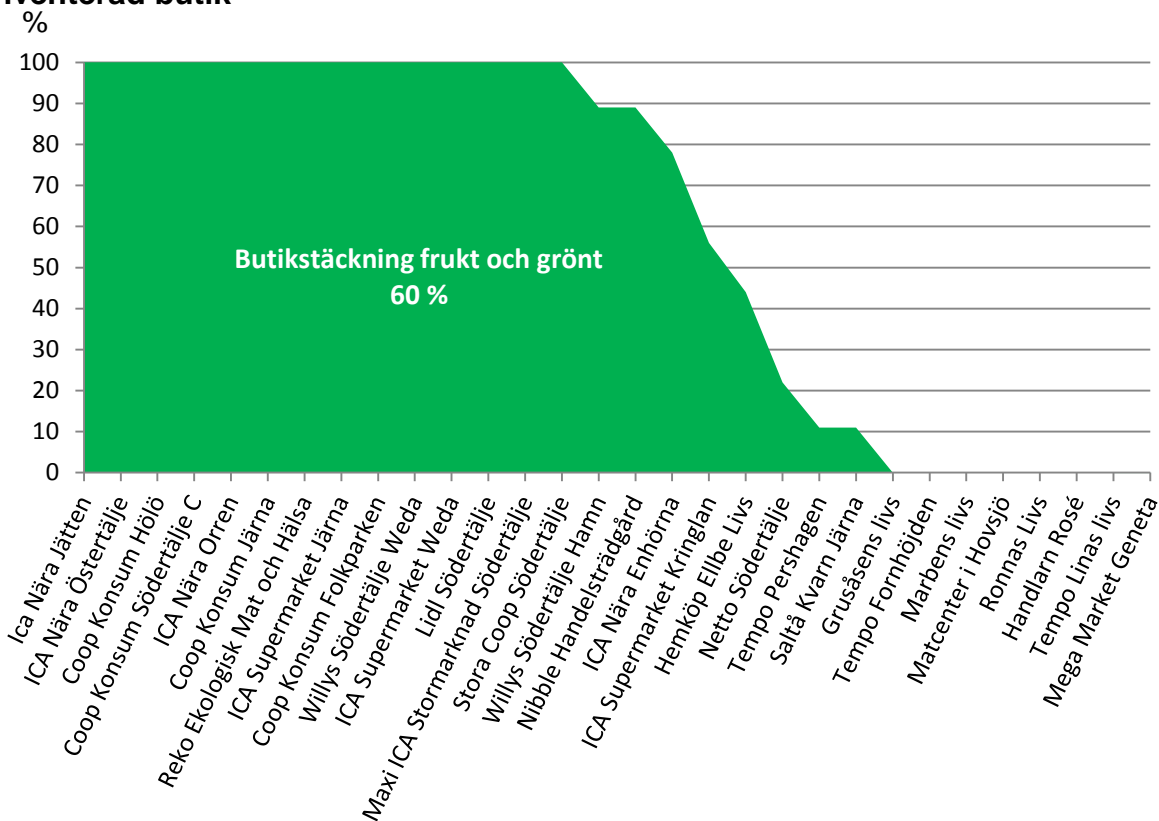
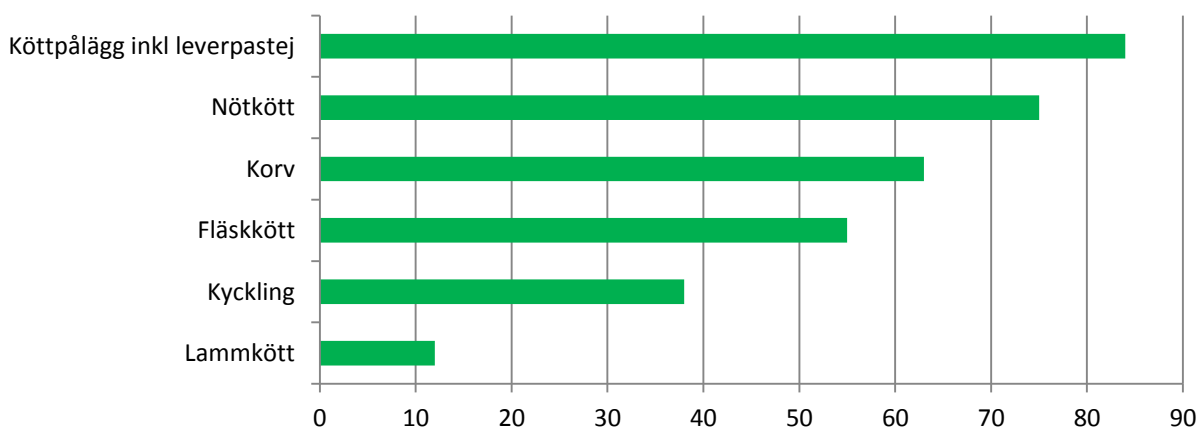

Diagram 8. Butikstäckning, utbud av ekologisk frukt och grönt i respektive livsmedelsbutik.

3.2 Produktkategori 2: Ekologiskt kött och chark

Totalt fanns 327 (286 i juni) varianter av ekologiskt kött och chark. Köttpålägg var den produkt som fanns i flest varianter och Coop Konsum Järna hade hela 17 olika typer av ekologiskt pålägg inklusive leverpastej. Näst mest varianter fanns av nötkött, 75 st. Stora Coop Södertälje och Maxi ICA Stormarknad hade 11 varianter vardera av nötkött. Korv fanns i totalt 63 varianter och största utbudet hade Coop Konsum Järna.

Totalt utbud av sex utvalda ekologiska kött- och charkproduktgrupper

Stapeldiagram 9. Totalt utbud av inventerat ekologiskt kött och chark i 19 av Södertäljes butiker.

Elva butiker hade inga ekologiska köttprodukter alls. Reko Ekologisk Mat och Hälsa liksom Saltå Kvarn Järna säljer inte kött och chark överhuvudtaget. Ytterligare nio butiker saluförde inga ekologiska köttprodukter vid inventeringen. Störst sortiment av kött och chark hade Coop Konsum Järna med 62 varianter, 20 fler än vid inventeringen i juni. En bra bit efter kom Stora Coop Södertälje med 44 produkter och ytterligare ett stort steg efter låg tre ICA-butiker med 31 inventerade produkter vardera av kött och chark.

Totalt utbud av sex utvalda produkter av ekologiskt kött och chark

Butikens namn:	Nötkött	Lammkött	Fläskkött	Kyckling	Korv	Köttpålägg	Totalt
Coop Konsum Järna	10	3	7	11	14	17	62
Stora Coop Södertälje	11	6	9	5	7	6	44
ICA Supermarket Järna	6	0	5	3	7	10	31
Coop Konsum Folkparken	7	2	6	3	8	5	31
Maxi ICA Stormarknad Södertälje	11	0	4	5	4	7	31
Willys Södertälje Hamn	5	0	4	1	3	10	23
ICA Supermarket Weda	5	0	3	5	1	5	19
Coop Konsum Södertälje C	4	1	5	2	3	3	18
Willys Södertälje Weda	4	0	4	1	4	4	17
Coop Konsum Hölö	3	0	3	2	4	2	14
Ica Nära Jätten	1	0	1	0	2	3	7
ICA Nära Orren	1	0	1	0	2	3	7
ICA Nära Enhörna	1	0	1	0	1	3	6
Lidl Södertälje	4	0	1	0	0	0	5
ICA Supermarket Kringlan	1	0	0	0	2	1	4
Nibble Handelsträdgård	0	0	0	0	0	4	4
Hemköp Ellbe Livs	0	0	1	0	1	0	2
ICA Nära Östertälje	1	0	0	0	0	0	1
Netto Södertälje	0	0	0	0	0	1	1
Tempo Pershagen	0	0	0	0	0	0	0
Tempo Fornhöjden	0	0	0	0	0	0	0
Marbens livs	0	0	0	0	0	0	0
Matcenter i Hovsjö	0	0	0	0	0	0	0
Reko Ekologisk Mat och Hälsa	0	0	0	0	0	0	0
Saltå Kvarn Järna	0	0	0	0	0	0	0
Ronnas Livs	0	0	0	0	0	0	0
Handlarn Rosé	0	0	0	0	0	0	0
Tempo Linas livs	0	0	0	0	0	0	0
Mega Market Geneta	0	0	0	0	0	0	0
Grusåsens livs	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	75	12	55	38	63	84	327

Tabell 5. Utbud av ekologiskt kött och chark i respektive livsmedelsbutik.

Fyra av butikerna (tre i juni) hade samtliga inventerade kött- och charkprodukter i sortimentet, alla Coop-butiker: Coop Konsum Järna, Stora Coop Södertälje, Coop Konsum Folkparken och Coop Konsum Södertälje C. Sex butiker hade alla utom en av de inventerade kött- och charkprodukterna. Ekologiskt nötkött och köttpålägg var de vanligaste förekommande kött- och charkprodukterna. Sämst butikstäckning hade ekologiskt lammkött

som endast fanns i fyra (13 %) av butikerna, trots att det var högsäsong för lammkött vid inventeringstillfället i oktober.

Butikstäckning av nio utvalda ekologiska produkter av kött och chark

Butikens namn:	Nötkött	Lammkött	Fläskkött	Kyckling	Korv	Kött-pålägg	Butikstäckning
Coop Konsum Järna	1	1	1	1	1	1	100%
Stora Coop Södertälje	1	1	1	1	1	1	100%
Coop Konsum Folkparken	1	1	1	1	1	1	100%
Coop Konsum Södertälje C	1	1	1	1	1	1	100%
ICA Supermarket Järna	1	0	1	1	1	1	83%
Maxi ICA Stormarknad Södertälje	1	0	1	1	1	1	83%
Willys Södertälje Hamn	1	0	1	1	1	1	83%
ICA Supermarket Weda	1	0	1	1	1	1	83%
Willys Södertälje Weda	1	0	1	1	1	1	83%
Coop Konsum Hölö	1	0	1	1	1	1	83%
ICA Nära Jätten	1	0	1	0	1	1	67%
ICA Nära Orren	1	0	1	0	1	1	67%
ICA Nära Enhörna	1	0	1	0	1	1	67%
ICA Supermarket Kringlan	1	0	0	0	1	1	50%
Lidl Södertälje	1	0	1	0	0	0	33%
Hemköp Ellbe Livs	0	0	1	0	1	0	33%
Nibble Handelsträdgård	0	0	0	0	0	1	17%
ICA Nära Östertälje	1	0	0	0	0	0	17%
Netto Södertälje	0	0	0	0	0	1	17%
Tempo Pershagen	0	0	0	0	0	0	0%
Tempo Fornhöjden	0	0	0	0	0	0	0%
Marbens livs	0	0	0	0	0	0	0%
Matcenter i Hovsjö	0	0	0	0	0	0	0%
Reko Ekologisk Mat och Hälsa	0	0	0	0	0	0	0%
Saltå Kvarn Järna	0	0	0	0	0	0	0%
Ronnas Livs	0	0	0	0	0	0	0%
Handlarn Rosé	0	0	0	0	0	0	0%
Tempo Linas livs	0	0	0	0	0	0	0%
Mega Market Geneta	0	0	0	0	0	0	0%
Grusåsens livs	0	0	0	0	0	0	0%
Totalt	53%	13%	50%	33%	50%	53%	42%

Tabell 6. Butikstäckning, utbud av ekologiskt kött och chark i respektive livsmedelsbutik.

Butikstäckning ekologiskt kött och chark per produkt

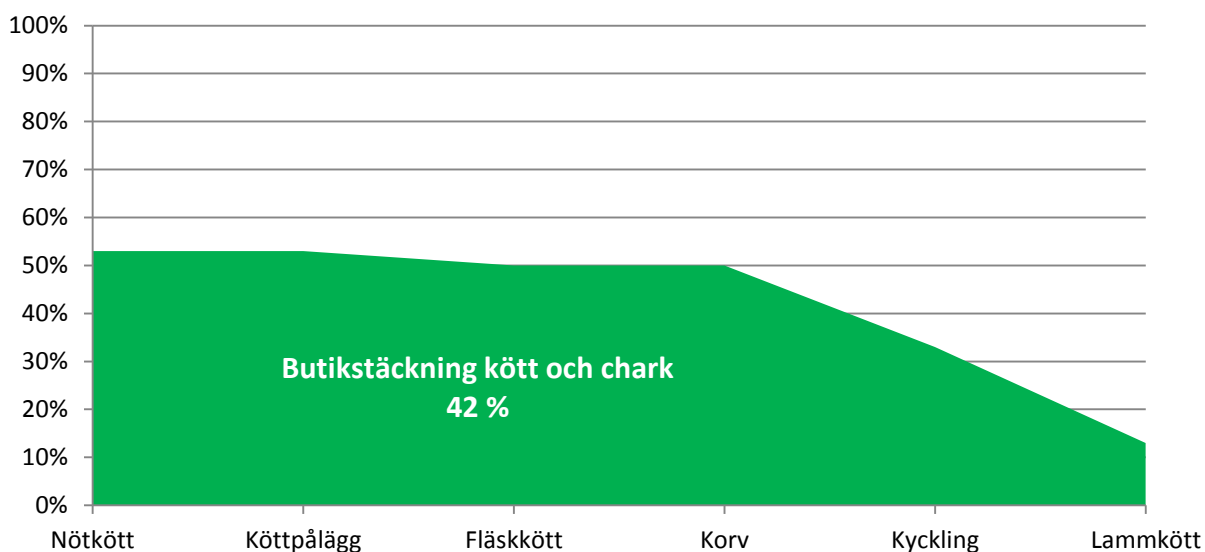

Diagram 10. Butikstäckning ekologiskt kött och chark, per produkt, oktober 2016 i Södertälje.

Butikstäckningen för ekologiskt kött och chark var 42 %, 4 procentenheter lägre än vid inventeringen i juni månad då den var 46 %. 11 butiker hade inget utbud alls av ekologiskt kött och chark.

11 av 30 butiker hade inget utbud alls av ekologiskt kött och chark.

Sämst var butikstäckningen för lammkött. Även ekologisk kyckling hade låg butikstäckning, och fanns endast i en tredjedel av butikerna.

Butikstäckning ekologiskt kött och chark per butik

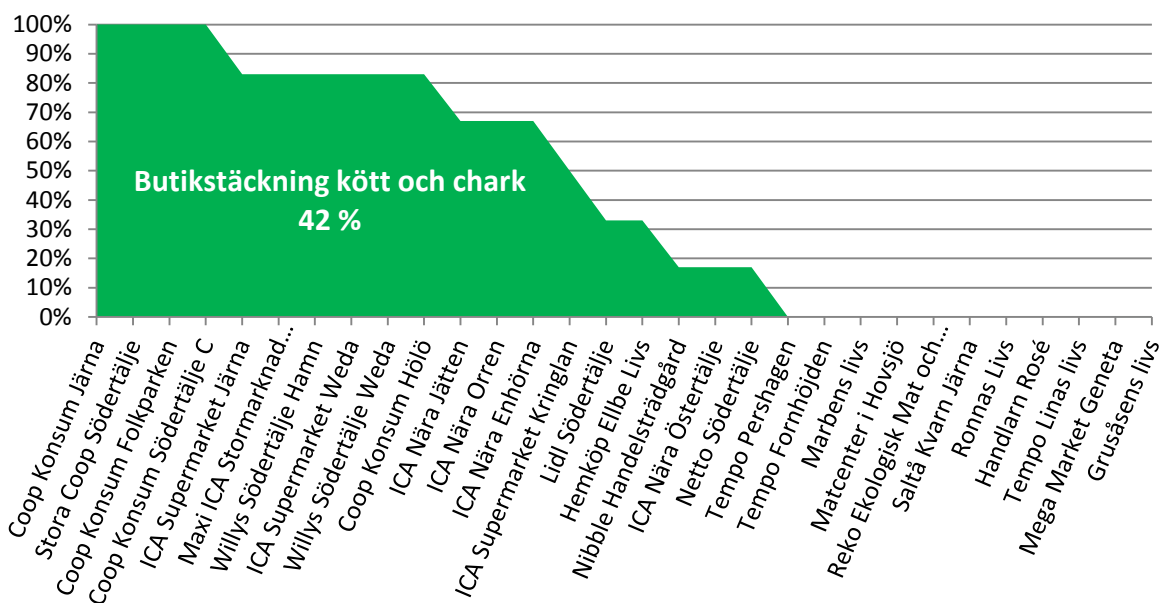

Diagram 11. Butikstäckning ekologiskt kött och chark per butik.

3.3 Produktkategori 3: Ekologiska mjölk-, ägg- och mejeriprodukter

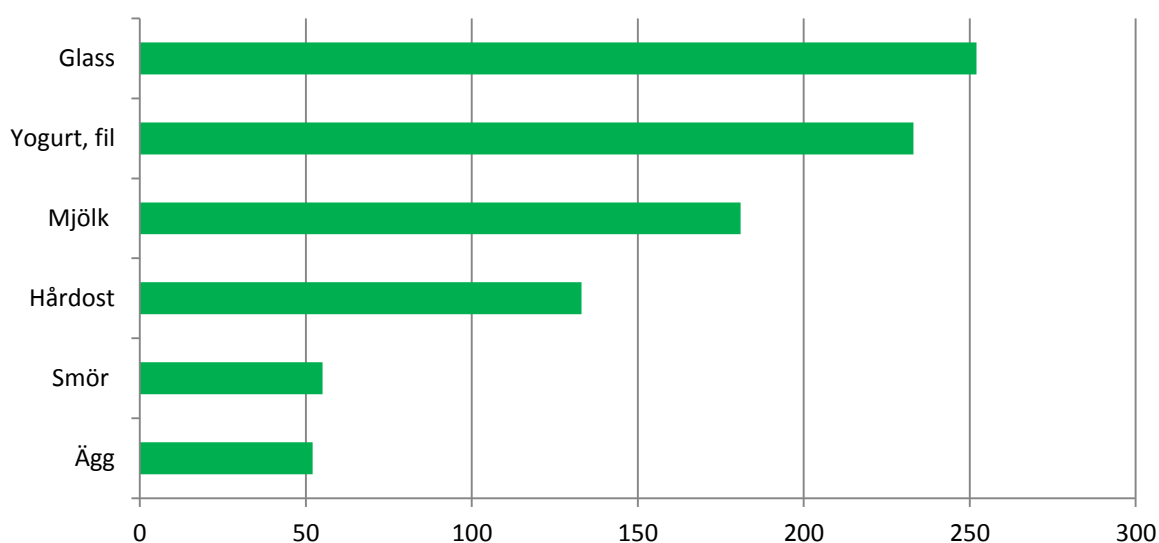
Denna produktgrupp utgörs nästan alltid av svenska ekologiska råvaror vilket är en extra vinst ur ett miljöperspektiv. Den produkt som det fanns störst utbud av var glass, med hela 253 olika produkter. Det kan förklaras med att många av glassprodukterna kom från Järnaglass som lyckats sälja in 8-10 smaker i många butiker. Stora Coop Södertälje var den butik som hade flest ekologiska mejeriprodukter i sortimentet, totalt 91 varianter av samtliga inventerade ekologiska mjölk-, ägg- och mejeriprodukter. Coop Konsum Folkparken hade 82 st och Coop Konsum Järna 77 st.

Totalt utbud av sex utvalda ekologiska mjölk-, ägg- och mejeriproduktgrupper

Butikens namn:	Mjölk	Yogurt, fil	Smör	Hårdost	Ägg	Glass	Totalt
Stora Coop Södertälje	15	25	5	15	4	27	91
Coop Konsum Folkparken	11	24	4	19	4	20	82
Coop Konsum Järna	13	22	5	12	2	23	77
Maxi ICA Stormarknad Södertälje	15	18	4	12	2	8	59
ICA Supermarket Weda	12	13	3	6	4	19	57
Coop Konsum Södertälje C	9	12	4	10	2	14	51
Willys Södertälje Weda	9	16	2	8	3	6	44
Willys Södertälje Hamn	7	12	2	9	3	8	41
ICA Supermarket Järna	10	12	2	5	2	10	41
ICA Nära Östertälje	7	10	3	1	5	13	39
Hemköp Ellbe Livs	9	4	3	4	3	12	35
Coop Konsum Hölö	5	9	3	5	2	7	31
Reko Ekologisk Mat och Hälsa	2	5	2	5	1	16	31
Nibble Handelsträdgård	1	2	2	8		18	31
ICA Supermarket Kringlan	9	10	2	1	4	3	29
ICA Nära Enhörna	10	8	2	2	2	4	28
Ica Nära Jätten	8	6	3	3	2	1	23
ICA Nära Orren	8	6	3	3	2	1	23
Tempo Linas livs	2	3	0	0	1	12	18
Tempo Pershagen	5	0	0	0	1	11	17
Saltå Kvarn Järna	4	3	0	2	0	7	16
Lidl Södertälje	3	3	0	2	2	3	13
Tempo Fornhöjden	4	3	0	0	1	3	11
Netto Södertälje	1	2	1	0	0	3	7
Ronnas Livs	1	1	0	1	0	3	6
Grusåsens livs	0	1	0	1	0	1	3
Matcenter i Hovsjö	0	2	0	0	0	0	2
Handlarn Rosé	0	2	0	0	0	0	2
Mega Market Geneta	1	0	0	0	0	0	1
Marbens livs	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	181	234	55	134	52	253	909

Tabell 7. Utbud av ekologiska mejeriprodukter, mjölk och ägg i respektive livsmedelsbutik.

Utbud av sex utvalda ekologiska mjölk-, ägg- och mejeriproduktgrupper

Stapeldiagram 12. Totalt utbud av inventerade mjölk-, ägg- och mejeriprodukter.

Många butiker hade ett bra sortiment av ekologiska mjölk-, ägg- och mejeriprodukter och hela 17 butiker hade alla de inventerade produkterna på hyllorna. Ekologiska yoghurt- och filprodukter fanns i flest butiker, det var fyra butiker som inte hade det i sortimentet. Endast en butik var helt utan ekologiska mjölk-, mejeri- och äggprodukter. Alla andra hade åtminstone en av de inventerade produkterna.

Butikstäckning sex utvalda ekologiska mjölk-, ägg- och mejeriprodukter

Butikens namn:	Mjök	Yogurt, fil	Smör Bregott	Hårdost	Ägg	Glass	Procent
Willys Södertälje Hamn	1	1	1	1	1	1	100%
Ica Nära Jätten	1	1	1	1	1	1	100%
ICA Nära Östertälje	1	1	1	1	1	1	100%
ICA Supermarket Kringlan	1	1	1	1	1	1	100%
Coop Konsum Hölö	1	1	1	1	1	1	100%
Coop Konsum Södertälje C	1	1	1	1	1	1	100%
Hemköp Ellbe Livs	1	1	1	1	1	1	100%
ICA Nära Orren	1	1	1	1	1	1	100%
ICA Nära Enhörna	1	1	1	1	1	1	100%
Coop Konsum Järna	1	1	1	1	1	1	100%
Reko Ekologisk Mat och Hälsa	1	1	1	1	1	1	100%
ICA Supermarket Järna	1	1	1	1	1	1	100%
Coop Konsum Folkparken	1	1	1	1	1	1	100%
Willys Södertälje Weda	1	1	1	1	1	1	100%
ICA Supermarket Weda	1	1	1	1	1	1	100%
Maxi ICA Stormarknad Södertälje	1	1	1	1	1	1	100%
Stora Coop Södertälje	1	1	1	1	1	1	100%
Lidl Södertälje	1	1	0	1	1	1	83%
Nibble Handelsträdgård	1	1	1	1		1	83%
Tempo Fornhöjden	1	1	0	0	1	1	67%

Saltå Kvarn Järna	1	1	0	1	0	1	67%
Ronnas Livs	1	1	0	1	0	1	67%
Tempo Linas livs	1	1	0	0	1	1	67%
Netto Södertälje	1	1	1	0	0	1	67%
Tempo Pershagen	1	0	0	0	1	1	50%
Grusåsens livs	0	1	0	1	0	1	50%
Matcenter i Hovsjö	0	1	0	0	0	0	17%
Handlarn Rosé	0	1	0	0	0	0	17%
Mega Market Geneta	1	0	0	0	0	0	17%
Marbens livs	0	0	0	0	0	0	0%
Totalt	25	26	18	21	20	25	

Tabell 8. Butikstäckning, utbud av mejeriprodukter, mjölk och ägg i respektive livsmedelsbutik.

Butikstäckning sex utvalda ekologiska mjölk-, ägg- och mejeriproduktgrupper redovisat per produktgrupp

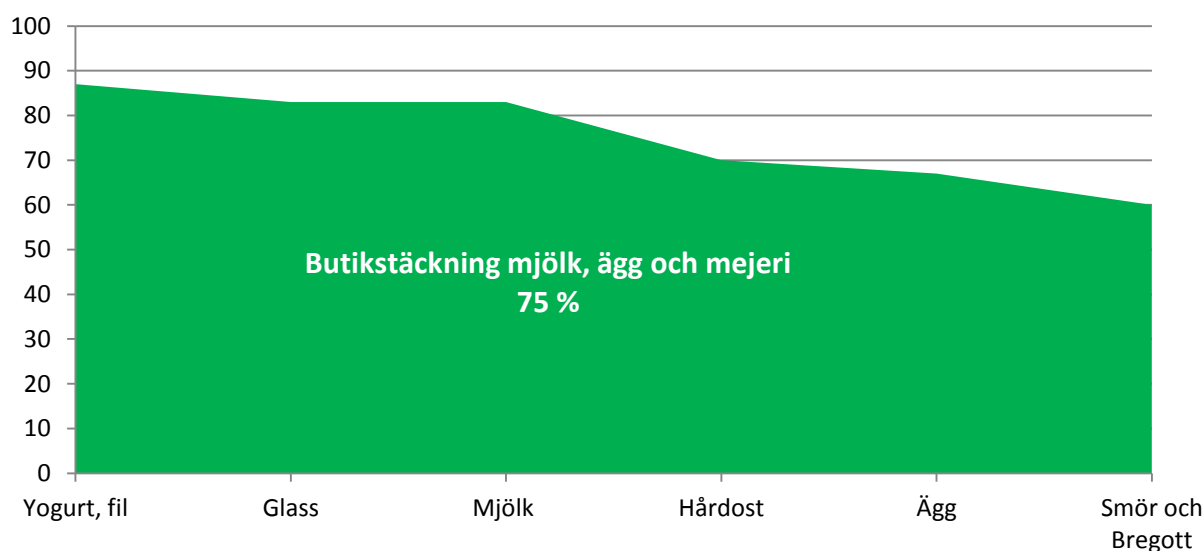

Diagram 13. Butikstäckning mjölk, ägg och mejeri per inventerad produktgrupp.

Butikstäckningen blev 75 % och var något lägre än vid den förra inventeringen i juni månad, då den var 81 %. Yoghurt och fil låg liksom vid juni-inventeringen högst med en butikstäckning på närmare 90 %. Även glass och mjök låg bägge på en hög butikstäckning, 83 %. Smör och Bregott låg lägst i produktgruppen mjök, ägg och mejeri, med 60 % butikstäckning.

Butikstäckning sex utvalda ekologiska mjölk-, ägg- och mejeriproduktgrupper redovisat per livsmedelsbutik

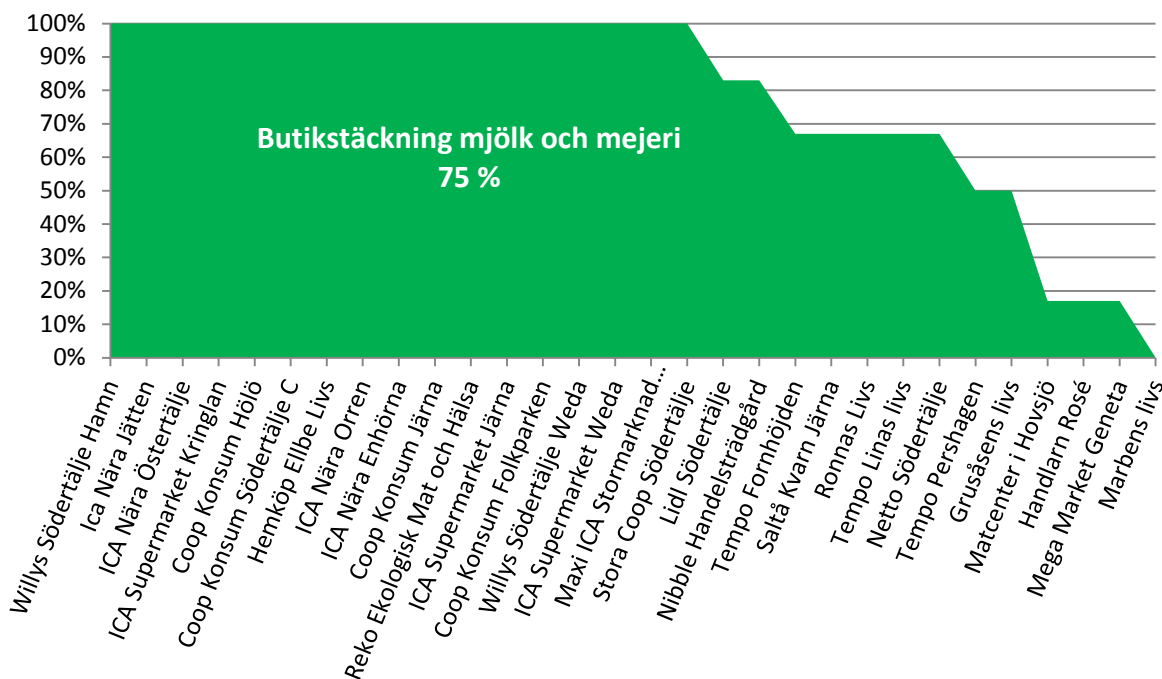

Diagram 14. Butikstäckning mjölk, ägg och mejeri per inventerad butik.

Drygt hälften, 57 %, av de 30 inventerade livsmedelsbutikerna hade 100 % butikstäckning av produktgruppen mjölk, ägg och mejeri. Vid förra inventeringen i juni var det fler butiker, totalt 22, som hade 100 % butikstäckning av produktgruppen. Varför butikstäckningen av mjölk och mejeri minskat under perioden är svårt att ge ett bra svar på. Att Coop Nära Erikshäll, som hade 100 % butikstäckning på produktgruppen, har stängt butiken sedan förra inventeringen, kan vara en förklaring men inte hela svaret.

3.4 Produktkategori 4: Fairtrade

Vi har valt ut fem produkter för inventering av Fairtrade-märkning: banan, te, kaffe, choklad och socker.

Flest artiklar av de Fairtrade-märkta produkterna hade Stora Coop Södertälje, 79 st. Näst flest hade Reko Ekologisk Mat och Hälsa i Järna, 65 st. Maxi ICA Stormarknad hade 56 st, Coop Konsum Järna hade 53 st.

Endast nio av de 30 butikerna hade Fairtrade-märkta bananer.

Vi fann flest produkter av Fairtrade-märkt kaffe, 211 st. Sämst var det med Fairtrade-märkningen på bananer. Endast nio av de 30 butikerna hade Fairtrade-märkta bananer. När det gäller socker fanns totalt 82 produkter. Kaffe och choklad var de produktgrupper som butikerna hade störst utbud av när det gäller Fairtrade-märkning. Stora Coop Södertälje hade 31 sorters Fairtrade-märkt kaffe. Reko Ekologisk Mat och Hälsa hade hela 43 sorters Fairtrade-märkt choklad vid inventeringstillfället.

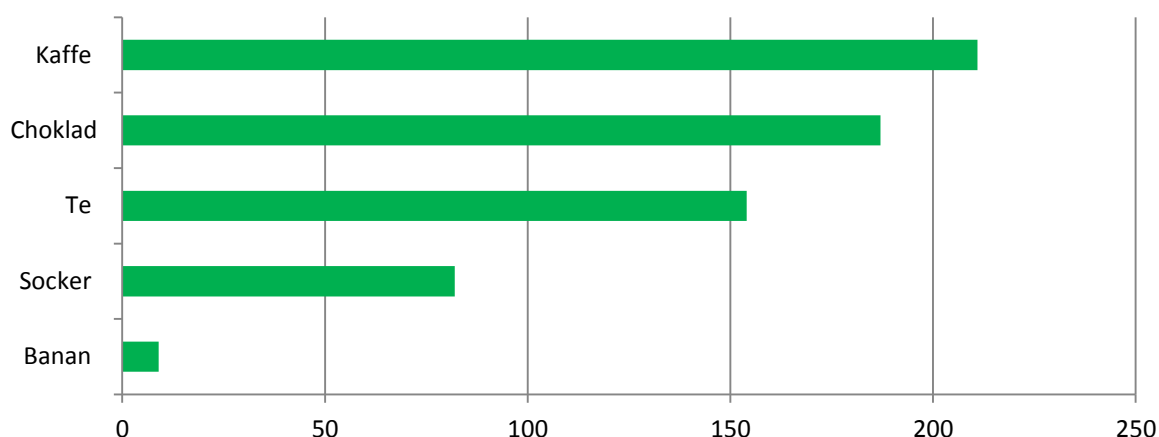
Tre av de 30 inventerade livsmedelsbutikerna hade inga Fairtrade-märkta produkter alls. 12 butiker hade färre än 10 Fairtrade-märkta produkter. Resterande 18 hade minst 14 Fairtrade-märkta produkter i sitt utbud.

Totalt utbud av fem utvalda Fairtrade-märkta produktgrupper

Butikens namn:	Fairtrade-märkt					Totalt
	Socker	Banan	Te	Kaffe	Choklad	
Stora Coop Södertälje	5	1	26	31	16	79
Reko Ekologisk Mat och Hälsa	1	0	15	6	43	65
Maxi ICA Stormarknad Södertälje	6	0	24	15	11	56
Coop Konsum Järna	4	1	9	14	25	53
Coop Konsum Södertälje C	6	1	13	11	7	38
Nibble Handelsträdgård	0	0	10	10	17	37
Willys Södertälje Weda	5	1	8	10	11	35
Coop Konsum Folkparken	3	1	3	18	5	30
ICA Supermarket Kringlan	5	0	8	9	5	27
Willys Södertälje Hamn	4	1	8	13	1	27
ICA Supermarket Järna	2	0	3	11	9	25
ICA Supermarket Weda	3	0	8	9	5	25
Hemköp Ellbe Livs	3	0	6	11	2	22
Coop Konsum Hölö	4	1	2	6	6	19
ICA Nära Östertälje	3	0	5	5	5	18
Ica Nära Jätten	3	0	1	7	4	15
ICA Nära Orren	3	0	1	7	4	15
ICA Nära Enhörna	2	0	2	4	6	14
Ronnas Livs	3	0	0	5	1	9
Lidl Södertälje	1	1	1	2	2	7
Tempo Fornhöjden	5	0	1	1	0	7
Matcenter i Hovsjö	1	0	0	3	0	4
Mega Market Geneta	4	0	0	0	0	4
Netto Södertälje	0	1	0	3	0	4
Tempo Linas livs	2	0	0	0	2	4
Handlarn Rosé	2	0	0	0	0	2
Tempo Pershagen	2	0	0	0	0	2
Marbens livs	0	0	0	0	0	0
Grusåsens livs	0	0	0	0	0	0
Saltå Kvarn Järna	0	0	0	0	0	0
Totalt	82	9	154	211	187	643

Tabell 9. Totalt utbud av fem utvalda Fairtrade-märkta produkter.

Totalt utbud av fem utvalda Fairtrade-märkta produktgrupper

Stapeldiagram 15. Utbud av inventerade Fairtrade-märkta livsmedel i alla butiker.

Det finns gott om Fairtrade-märkt i Södertäljes livsmedelsbutiker, totalt 643 st av fem utvalda produktgrupper. Utbudet av Fairtrade-märkt hade ökat med 7 % sedan inventeringen i juni månad. Av kaffe fanns totalt 211 Fairtrade-märkta produkter. Även Fairtrade-märkt choklad är ganska vanligt förekommande, totalt 187 produkter. På tredje plats i produktutbudet hittar vi te, totalt 154.

Butikstäckning fem utvalda Fairtrade-märkta produkter

Butikens namn:	Fairtrade-märkt					Procent
	Socker	Banan	Te	Kaffe	Choklad	
Stora Coop Södertälje	1	1	1	1	1	100%
Coop Konsum Järna	1	1	1	1	1	100%
Coop Konsum Södertälje C	1	1	1	1	1	100%
Willys Södertälje Weda	1	1	1	1	1	100%
Coop Konsum Folkparken	1	1	1	1	1	100%
Willys Södertälje Hamn	1	1	1	1	1	100%
Coop Konsum Hölö	1	1	1	1	1	100%
Lidl Södertälje	1	1	1	1	1	100%
Reko Ekologisk Mat och Hälsa	1	0	1	1	1	80%
Maxi ICA Stormarknad Södertälje	1	0	1	1	1	80%
ICA Supermarket Kringlan	1	0	1	1	1	80%
ICA Supermarket Järna	1	0	1	1	1	80%
ICA Supermarket Weda	1	0	1	1	1	80%
Hemköp Ellbe Livs	1	0	1	1	1	80%
ICA Nära Östertälje	1	0	1	1	1	80%
ICA Nära Jätten	1	0	1	1	1	80%
ICA Nära Orren	1	0	1	1	1	80%
ICA Nära Enhörna	1	0	1	1	1	80%
Nibble Handelsträdgård	0	0	1	1	1	60%
Ronnas Livs	1	0	0	1	1	60%
Tempo Fornhöjden	1	0	1	1	0	60%
Matcenter i Hovsjö	1	0	0	1	0	40%

Netto Södertälje	0	1	0	1	0	40%
Tempo Linas livs	1	0	0	0	1	40%
Mega Market Geneta	1	0	0	0	0	20%
Handlarn Rosé	1	0	0	0	0	20%
Tempo Pershagen	1	0	0	0	0	20%
Marbens livs	0	0	0	0	0	0%
Grusåsens livs	0	0	0	0	0	0%
Saltå Kvarn Järna	0	0	0	0	0	0%
Totalt	83%	30%	67%	77%	70%	65%

Tabell 10. Butikstäckning, utbud av 5 utvalda Fairtrade-märkta produkter, per butik.

Den totala butikstäckningen för de fem utvalda Fairtradeprodukterna var 65 %. Vid förra inventeringen i juni hade Fairtrade-märkt kaffe den bästa butikstäckningen. Nu har Fairtrade-märkt kaffe, te och choklad passerats av Fairtrade-märkt socker. Sämst täckning hade banan med 30 %, såväl i juni som i oktober. Fairtrade-märkt socker fanns i 80 % av butikerna.

Butikstäckning fem utvalda Fairtrade-märkta produktgrupper redovisat per produkt

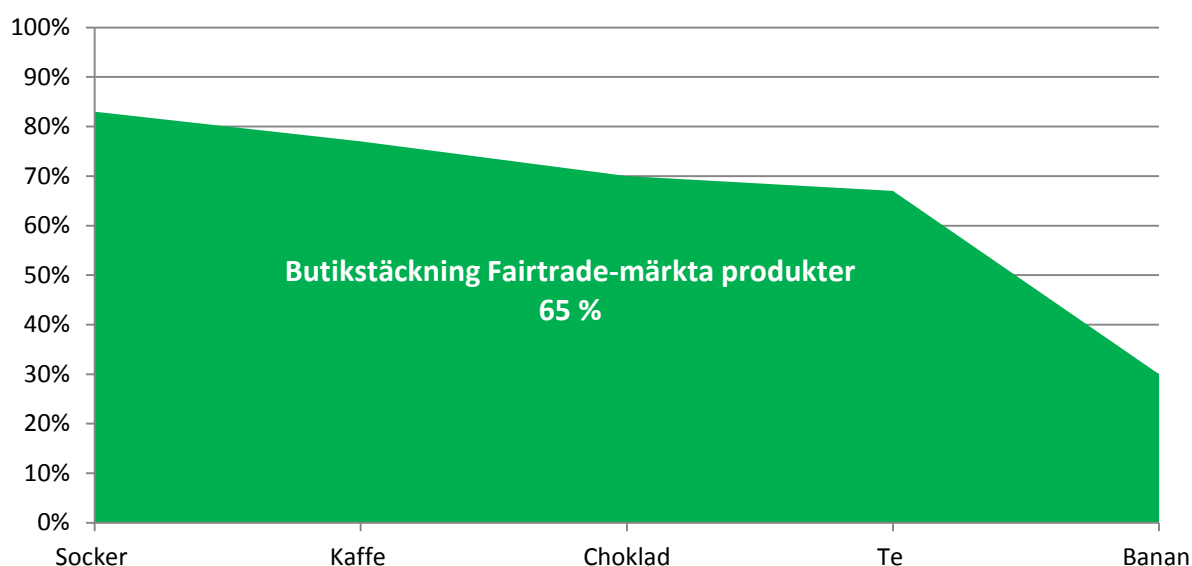

Diagram 16. Utbud av 5 utvalda Fairtrade-märkta produktgrupper i samtliga livsmedelsbutiker, per produktgrupp.

Butikstäckningen av de fem utvalda Fairtrade-märkta produkterna var totalt 65 %. Åtta av de 30 butikerna hade alla fem utvalda produkter i sitt sortiment. Av dessa åtta var fem Coop-butiker, två var Willys-butiker och en var Lidl i Weda. Ytterligare 10 butiker hade fyra av de fem inventerade produkterna, här dominerade ICAs butiker. Tre butiker hade inga Fairtrade-märkta produkter alls av de fem utvalda. Bland de butiker som hade låg andel Fairtrade-märkt eller inget alls återfinns Saltå Kvarn i Järna och Nibble Handelsträdgård – dessa är ekologiska specialbutiker som av någon anledning inte prioriterar Fairtrade-märkta produkter utan fokuserar på enbart ekologiskt.

Butikstäckning Fairtrade-märkta produkter per butik

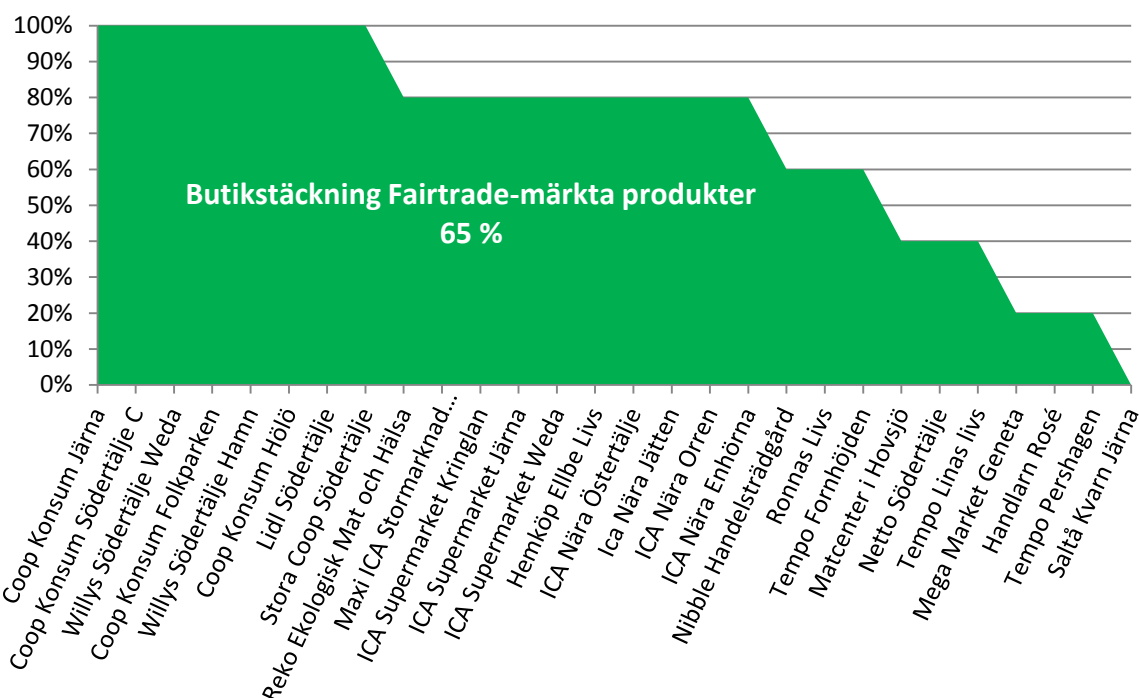

Diagram 17. Utbud av 5 utvalda Fairtrade-märkta produktgrupper, per butik.

4. Summering av resultatet

I tabellen på nästa sida finns en summering av samtliga butikers resultat avseende hur hållbart deras utbud är. Vi har poängsatt eko-andel och andel Fairtrade-märkt utifrån butikstäckning. Vi har gett poäng för bra hyllmärkning och om man har miljöcertifierat sin verksamhet. Rankingen är en summering av alla delpoäng. För mer information om poängsättningen, se nästa sida*.

I topp med 22 poäng ligger fyra Coop-butiker och två Willys-butiker. De har samtliga fått 22 poäng vardera. Maxpoäng är 25 poäng.

Utmärkande för verksamheterna i toppen är att de har ett brett utbud av ekologiskt och Fairtrade-märkt. De har en miljöcertifiering som ställer extra höga krav på deras verksamhet och de är noggranna med hyllmärkningen i butiken. De som är noggranna med hyllmärkningen har också generellt en mycket god ordning i butiken.

Butikens namn:	Butikstäckning Eko	Butikstäckning Fairtrade	Miljö-märke	Hyll-märkning	Totalt
Coop Konsum Södertälje C	10	10	1	1	22
Coop Konsum Järna	10	10	1	1	22
Coop Konsum Folkparken	10	10	1	1	22
Stora Coop Södertälje	10	10	1	1	22
Willys Södertälje Weda	9	10	1	2	22
Willys Södertälje Hamn	9	10	1	2	22
Coop Konsum Hölö	9	10	1	1	21
ICA Supermarket Järna	9	8		1	18
ICA Supermarket Weda	9	8		1	18
Maxi ICA Stormarknad Södertälje	9	8		1	18
Ica Nära Jätten	8	8	1	1	18
ICA Nära Orren	8	8		1	17
ICA Nära Enhörna	8	8		1	17
ICA Nära Östertälje	8	8			16
ICA Supermarket Kringlan	8	8			16
Reko Ekologisk Mat och Hälsa	7	8		1	16
Lidl Södertälje	6	10			16
Hemköp Ellbe Livs	7	8			15
Nibble Handelsträdgård	7	6		1	14
Tempo Fornhöjden	4	6			10
Ronnas Livs	4	6			10
Tempo Linas livs	4	4			8
Netto Södertälje	3	4		1	8
Matcenter i Hovsjö	2	4			6
Tempo Pershagen	3	2			5
Saltå Kvarn Järna	3			1	4
Mega Market Geneta	1	2			3
Handlarn Rosé	1	2			3
Grusåsens livs	1				1
Marbens livs	1				1

Tabell 11. Sammanställning av kartläggning i livsmedelsbutiker i Södertälje kommun.

*Poängsättning ranking

Butikstäckning ekologiskt, 1 poäng för varje 10 % butikstäckning med start på 1-19 % och avslut på 100 %. *Butikstäckning Fairtrade-märkt*, 1 poäng för varje 10 % butikstäckning, med start på 1-19 % och avslut på 100 %. *Miljömärkning av butiken*, 1 poäng för varje miljöcertifiering av vardera Bra Miljöval, KRAV, MSC, Svanen eller annan relevant miljömärkning (max 2 poäng). *Hyllmärkning*, 1 poäng för betyget *Bra* och 2 poäng för betyget *Mycket bra*.

5. Diskussion/analys

5.1 Ökat utbud av ekologiskt och Fairtrade i Södertäljes butiker

Inventering nummer två i oktober i Södertälje kommun visar på en ökning av det ekologiska utbudet i Södertäljes livsmedelsbutiker sedan första inventeringen i juni. Ökningen var 9 % på cirka 3 månader. Även det Fairtrade-märkta har ökat, från 603 till 643 produkter. Det innebär 7 % sedan första inventeringen i juni. Alla butiker utom tre hade ökat eller behållit sitt utbud av ekologiskt sedan förra inventeringen i juni 2016.

Det ekologiska utbudet har ökat med 9 % i Södertäljes livsmedelsbutiker på 3 månader.

Vi registrerade totalt 5168 ekologiska artiklar av 42 utvalda ekologiska produktgrupper, i totalt 30 livsmedelsbutiker. Reko Ekologisk Mat och Hälsa hade det största totala utbudet av de inventerade produkterna, 512 varianter av de 42 utvalda livsmedelsgrupperna. Näst flest ekoprodukter hade Coop Forum Geneteleden med 461 st. Stora Coop Södertälje hade dessutom en butikstäckning på 100 %, d.v.s. alla de utvalda livsmedlen fanns i butiken vid inventeringstillfället. På Reko Ekologisk Mat och Hälsa var 99 % av det totala antalet livsmedel i butiken ekologiska men de hade inget kött och chark. Butikstäckningen var därför lägre, 74 %. Coop Konsum Järna hade 433 artiklar av de 42 inventerade produkterna, 100 % i butikstäckning och dessutom utgjorde den ekologiska försäljningen, i kronor, drygt 39 %.

Störst procentuell ökning hade den lilla kvartersbutiken Grusåsens livs, som ökade med 367 %, från 3 till 14 artiklar. Det kan tyckas vara en stor ökning, men är från en låg nivå. Dock visar det att även de små kvartersbutikerna har intresse av att öka sitt utbud av ekologiskt och med ett begränsat utbud så gör varje enskild ekologisk produkt stor skillnad.

Andra mycket bra resultat kan vi notera från Lidl Södertälje som ökade sitt ekologiska utbud med 79 %. Matcenter i Hovsjö ökade med 52 % och ICA Nära Orren med 51 %.

Tre produktgrupper står för 30 % av det ekologiska utbudet i Södertälje, nämligen te, pasta och kaffe.

Tre produktgrupper står för 30 % av det totala ekologiska utbudet, nämligen te, pasta och kaffe. Det har sina naturliga skäl eftersom utbudet av dessa ekologiska produkter är stora i leverantörs- och producentledet. Dessa produkter har dessutom lång hållbarhet och handlaren kan därför prova att satsa på ekologiskt utan att ta allt för stora risker. De dyra och känsliga färskvarorna kött och chark har sämst butikstäckning i undersökningen, 42 %. 11 av 30 butiker hade inget ekologiskt utbud alls av kött och chark.

Produktexempel: ekologisk välling och gröt

Ekologisk barnmat i burk fanns i de flesta livsmedelsbutiker i flera olika varianter, däremot var det inte ens hälften av de inventerade livsmedelsbutikerna i Södertälje som hade någon form av ekologisk välling och gröt för de minsta barnen på butikshyllorna. Butikstäckningen för välling och gröt var bara 43 %.

Butikstäckningen för välling och gröt var bara 43 %.

Om det fanns var det oftast välling och gröt av märket Hipp. Sempers ekologiska välling och grötprodukter var mycket ovanliga i hyllorna, trots att de dominerade i det konventionella sortimentet.

Storlek på butikerna

Variationen av de butiker som inventerats var stor och omfattade allt från små kvartersbutiker till stormarknader. En liten butik kan givetvis inte nå upp till samma omfattande utbud av olika livsmedel som en stor butik. Därför har vi utvecklat ett poängsystem för att kunna ranka butikerna på ett rättvist sätt, se sid 31.

5.2 Skyltning och hyllmärkning

Generellt var hyllmärkningen inte särskilt bra i en majoritet av butikerna. Undantaget var de bägge Willys-butikerna, Willys Södertälje Weda och Willys Södertälje Hamn, som har klassats med *Mycket bra* hyllmärkning. Ytterligare 13 butiker klassades med *Bra* hyllmärkning. Hyllmärkningen är mycket viktig för en bra försäljning. Med enkla medel skulle hyllmärkningen kunna förbättras i de butiker som fått klassningen *Dålig* eller *Varken bra eller dålig*.

Med en snygg, tydlig och informativ hyllmärkning kan konsumenterna lättare hitta de ekologiska och Fairtrade-märkta produkterna i butikerna.

En tydlig miljöskyltning i entrén till butikerna är också viktig för att fånga de intresserade konsumenterna. Willys och Coop har ofta bra och inbjudande skyltning i entréerna. Många butiker har inget som tyder på att de har ett hållbart sortiment i butiken. Här finns stor förbättringspotential.

5.3 Att våga ta eko-steget

Alla butiker utom tre redovisade en ökning av det ekologiska utbudet vid den andra inventeringen i Södertälje. Men fortfarande hade 30 % av butikerna färre än 50 ekologiska produkter vid inventeringstillfället. Trots det blygsamma sortimentet visade flera av butikscheferna intresse för att satsa på ekologiskt och var positivt inställda till marknadskartläggningen. Åtminstone hälften av dessa butiker har absolut potential att ha ett större utbud av ekologiska livsmedelsprodukter då de ligger i köpstarka områden. En liten kvartersbutik med begränsat sortiment skulle kunna ha ett bra utbud av ekologiskt genom att konvertera (byta ut) produkter till enbart ekologiska.

En liten kvartersbutik med begränsat sortiment skulle kunna ha ett bra utbud av ekologiskt genom att konvertera produkter till enbart ekologiska.

I grönsaksdisken finns produkter som skulle kunna vara enbart ekologiska såsom morötter, tomater, äpplen eller potatis. I mjölk- och mejerikylen skulle de ekologiska alternativen kunna dominera. Erfarenheten säger att kunder ofta är nöjda med att "slippa" jämföra priser (ekologiska kontra oekologiska). Om det inte finns några billigare alternativ att välja, så är det lättare för konsumenter att faktiskt välja det ekologiska.

5.4 Utbudet varierar i olika bostadsområden

Genomgående hade de stora butikerna ett större antal miljömärkta livsmedel i sortimentet. De tre specialbutikerna i Järna och Ytterjärna (Nibble Handelsträdgård, Saltå Kvarn Järna och Reko Ekologisk Mat och Hälsa) har samtliga nästan enbart ekologiskt på hyllorna även om deras sortiment är begränsat efter t.ex. säsong.

Sämst är det hållbara utbudet av livsmedel i de butiker som ligger i socioekonomiskt mer utsatta områden. Det finns ett antal butiker med mycket importerad mat från andra delar av världen. Flera av dessa butiker har två parallella sortiment, ett svenskt och ett "importerat" för att kunna tillgodose alla sina kunder. Tyvärr är nästan inga av livsmedelsprodukterna i det importerade sortimentet ekologiska i dessa butiker. De ekologiska produkter som trots allt finns i dessa butiker hittar man i det svenska sortimentet.

Tyvärr är nästan inga av livsmedelsprodukterna i det importerade sortimentet ekologiska i dessa butiker.

Inte heller Fairtrade är stort i butikerna i de socioekonomiskt mer utsatta bostadsområdena. Där hade de flesta butikerna noll eller max två Fairtrade-märkta produkter i sitt sortiment.

5.5 Faktorer som kan påverka resultatet

Vi har identifierat ett par faktorer som kan påverka resultatet av inventeringen.

1. Dålig hyllmärkning bidrar till att det är svårt att hitta alla produkter. Det finns därför en möjlighet att vi kan ha missat någon eller några produkter i vår inventering.
2. Omfattande utbud av enstaka produkter. T.ex. te, kaffe och pasta som utgjorde 30 % av de inventerade produkterna. Två butiker hade mer än 100 sorter ekologiskt te vardera.

Bilaga: Miljö- och etkmärkningar på livsmedel

Ekologiskt

EU-ekologiskt

EU har ett gemensamt system för regler och kontroll av ekologiskt producerade livsmedel som gäller i hela EU. För att få kalla en produkt ekologisk måste den ha producerats enligt EU:s regler för ekologisk produktion. EU:s regler omfattar odling, djurhållning, livsmedelsförädling, märkning, import, kontroll och marknadsföring av ekologiska produkter. Det är obligatoriskt att använda EU:s logotyp för ekologiska livsmedel som produceras inom EU. Ekologisk mat ska vara märkt med kodnumret för kontrollorganet. <http://ec.europa.eu/agriculture/organic>

KRAV

KRAV är det svenska märket för ekologiska livsmedel. Endast företag och producenter med KRAV-certifiering får använda KRAV-märket på sina ekologiska produkter. KRAV har ibland striktare regler än EU, särskilt inom djuromsorg. Unikt för KRAV är också regler för butik, restaurang och klimatpåverkan. KRAV-reglerna begränsar användningen av tillsatser, aromer och berikningsmedel i livsmedlen. Kontroll och certifiering utförs idag av sju certifieringsbolag, som kontrollerar alla led i såväl produktion som distribution till dess att KRAV-märket sätts på produkten. KRAV-märket står för bra miljö, god djuromsorg, god hälsa, socialt ansvar. www.krav.se

Demeter

Svenska Demeterförbundet är kontrollorganisation för Biodynamisk odling i Sverige. Det är en ideell konsumentförening som kontrollerar och auktoriserar växtodling, djurhållning, slakterier, butiker, förädlare, grossister och importörer. Över 20 länder har grundat egna nationella Demeterförbund baserade på de givna internationella riktlinjerna. Demeterförbundets regler är de strängaste som finns för ekologisk produktion av livsmedel. Det övre märket är det internationella märket, det undre är det svenska. www.demeter.nu

Naturbeteskött

Naturbeteskött Svenskt sigill

Köttet kommer från kvigor, stutar och ungor som betar på svenska naturbetesmarker. Naturbetesmark kan vara hagen mellan åkermarken och skogen eller strandängarna runt sjön. Naturbetesdjuren betar minst halva betesperioden på naturbetesmarker. Under vinterperioden föds djuren upp på i huvudsak grovfoder kompletterat när det behövs med spannmål. Soja är inte tillåtet. Ekologiskt foder inget krav. www.naturbete.se

Naturbeteskött KRAV

Uppfyller samma kriterier som Svenskt Sigills naturbeteskött men foder, djuruppfödningen och slakt uppfyller dessutom KRAVs regler. www.kaprifolkott.se

Hållbart fiske

MSC

MSC – Marin Stewardship Council är en miljömärkning av viltfångad fisk och skaldjur. MSC-märkningen gynnar ett hållbart fiske och garanterar att fisken inte kommer från ett överfiskat bestånd. Fisket som kommer ifrån måste ha minimal påverkan på det marina ekosystemet och förvaltas på ett hållbart sätt. I förädlade MSC-produkter är enbart fisken MSC-certifierad, inte övriga ingredienser. www.msc.org/se

KRAV

Fisken kommer från hållbara bestånd. Fiskemetoderna ska minimera fiskets miljöpåverkan. Spårbarhet hela vägen tillbaka till fångstplatsen krävs. Fiskebåtarna ska vara miljöanpassade vad gäller motorbränsle, användning av kemikalier med mera. I KRAV-godkända förädlade fiskprodukter är alla ingredienser ekologiska, inte bara fisken. www.krav.se

Hållbart odlad fisk

ASC

ASC – Aqua Stewardship Council. Odlingen ska bevara den biologiska mångfalden genom hållbart vattenbruk och ansvarsfullt inköp av foder. Inget krav på ekologiskt foder. Ingen onödig användning av antibiotika och kemikalier. ASC kräver att ansvar tas för anställda och samhällen som berörs av vattenbruket. www.asc-aqua.org

KRAV

Liknar ASC men med strängare skrivning vad gäller miljö, läkemedel, kemikalier och spridning av parasiter. Marint foder ska komma från hållbara bestånd som vanligtvis inte används som människoföda. Uppfyller för övrigt KRAVs allmänna regler. www.krav.se

Etiskt

Fairtrade

Fairtrade är en oberoende produkt-märkning som skapar förutsättningar för odlare och anställda i utvecklingsländer att förbättra sina arbets- och levnadsvillkor. Genom Fairtrade får människor i världens utvecklingsländer möjlighet att konkurrera på en internationell marknad, på bättre villkor och genom långsiktiga handelsavtal. De internationella Fairtrade-kriterierna garanterar odlaren ett minimipris för råvaran samt säkerställer att anställd arbetskraft får avtalsenliga löner och förbättrade arbetsvillkor. Det skapar trygghet och möjlighet till utveckling. www.fairtrade.se

